

letnik CI - leto 1999

2

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

ISSN 0350-4897

SLOVENSKI ČEBELAR

Št. 2
1. februar
1999

glasilo čebelarских organizacij slovenije

v s e b i n a

c o n t e n t s

Janez Mihelič: Slovenski čebelarji smo slovesno zaznamovali visok jubilej slovenske čebelarске organizacije 33
ČZS: Vabilo na državno posvetovanje čebelarjev v Celju 36

ČEBELARJEVA OPRAVILA

Brane Kozinc: Čebelarjeva opravila v Februarju 37
Anton Vrčko: Čebelarjeva opravila v nizko nakladnem panju v februarju 38
Vida Lešnik: Veterinarski nasveti za februar 40

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Slavko Petrič: Primerjava gospodarnosti čebelarjenja pri nekaterih panjskih sistemih 42
Marjan Debelak: Nekaj sličic s čebelarškega popotovanja po lepi Dolenjski 44
Anton Dražumerič: Kako čebelam pozimi dodajam zdravilo 46
Pavle Zdešar: Pomen Osnovne odbire in krajevnih različkov kranjske čebele v Sloveniji 46
Pavle Zdešar: Uničenje varoj z metodo hladnega oljnega postopka 51
Matjaž Vehovec: Nakladni panji, njihov zgodovinski razvoj in standardizacija 52
Nuša Radinja: Kako sklanjamo besedo varoa? 53
Pavle Zaletel: Pojasnilo k članku Zgodovina slovenskega čebelarstva 53

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Milan Runtas: Registracija prevoznih čebelnjakov 54
Ivan Šimunič: Šmarski čebelarji so dobili nov čebelarski dom 55
J. Arh in B. Eržen: Čebelarsko društvo Karavanke Begunje je proslavilo tridesetletnico delovanja 56

ZA MLADE PO SRCU

Ivan Pehant: Za mlade po srcu 60
Franc Prezelj: Srečanje mentorjev čebelarskih krožkov 60

V SPOMIN
OBVESTILA
MALI OGLASI

Janez Mihelič: Slovenian beekeeper has celebrated a important jubilee 125 years of Slovenian beekeeping organisation 33
ČZS: Invitation to the XXI. Beekeeping seminar in Celje 36

BEEKEEPERS OCCUPATIONS

Brane Kozinc: Beekeepers occupations in Februar 37
Anton Vrčko: Beekeepers occupations in LR hives in February 38
Vida Lešnik: Veterinary advises for February 40

EXPERIENCE OF OUR BEEKEEPERS

Slavko Petrič: Economy of the deferent Bee hive systems 42
Marjan Debelak: Some nice pictures from the beekeepers trip around the beautiful Dolenjska region 44
Anton Dražumerič: How I put the medicine to the bees in the winter period 46
Pavle Zdešar: The importance of the selection of bees and local ecotypes of Carniolan bee 46
Pavle Zdešar: Extirpation of varroa mites with the could oil method 51
Matjaž Vehovec: Modern hives and their development and standardisation.. 52
Nuša Radinja: How We decline the world varroa 53
Pavle Zaletel: Explanation to the article "History of Slovenian beekeeper" 53

FROM THE SOCIETY LIFE

Milan Runtas: Registration of the beekeepers trucks 54
Ivan Šimunič: Beekeepers from Šmarje has opened a new Bee house 55
J. Arh, B. Eržen: Beekeepers association Karavanke Begunje has celebrated a thirty years of work 56

FOR THE YOUNG BEEKEEPERS

Ivan Pehant: For young in hart 60
Franc Prezelj: Theatres of young Beekeepers meat in Ljubljana 60

SMALL ADVERTISEMENTS
NEWS
IN MEMORIAM

V unionsko dvorano so prišli praporščaki iz cele Slovenije in tako počastili visok jubilej čebelarke organizacije.

SLOVENSKI ČEBELARJI SMO ZAZNAMOVALI VISOK JUBILEJ SLOVENSKE ČEBELARSKE ORGANIZACIJE

prof. JANEZ MIHELIC

Častitljiva jubileja, 125-letnica slovenske čebelarke organizacije in 125-letnice čebelarke strokovne revije, sta pritegnila pozornost ne samo naše čebelarke javnosti in javnosti v sosednjih deželah, ampak tudi širšo slovensko javnost. To se je pokazalo zlasti na slovesnosti, ki jo je Čebelarke zveza Slovenije v soboto, 19. decembra minulega leta pripravila v Unionski dvorani v Ljubljani. O jubileju je poročala tako nacionalna televizija v svoji informativni oddaji kot tudi drugi mediji.

Proslave se je udeležilo približno petsto čebelarjev iz vse Slovenije. Slovesnost so zlasti obogatili praporščaki s prapori iz 47 čebelarskih društev. Poleg slovenskih čebelarjev so se prireditve udeležili tudi predstavniki avstrijskih čebelarjev pod vodstvom predsednika inž. Josefa Ultza, predstavniki čebelarjev iz Italije pod vodstvom predsednika obveznega čebelarskega združenja iz Gorice dr. Marize in predstavniki koroških čebelarjev iz Celovca. V imenu Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se je proslave udeležil vodja službe za pospeševanje kmetijstva inž. Boris Jež, naši gostje pa so bili tudi predstavniki Veterinarske uprave

Slavnosni govornik na proslavi je bil g. Lojze Peterle.

Pogled na udeležence proslave, v prvi vrsti sedijo gostje iz Avstrije in Italije. Foto: J. Mihelič

Slovenije, Veterinarske fakultete in Veterinarskega zavoda Slovenije.

Po izjavah udeležencev pa so čudovit kulturni program pripravili simfonični orkester Glasbene šole Vrhnika in moški oktet Deseti brat iz Ljubljane. Po uvodnem nastopu so navzoče čebelarje pozdravili tuji gostje in jim čestitali za visok jubilej ter uspehe pri organiziranju in napredku slovenskega čebelarstva. Nato je v slavnostnem govoru predsednik g. Lojze Peterle predstavil zgodovino in prihodnje naloge slovenske čebelarke organizacije. Med drugim je dejal:

“Spoštovane čebelarke in čebelarji, spoštovani gostje, gospe in gospodje! Pred stopetindvajsetimi leti se je slovenskim čebelarjem prvič uresničila želja o skupni čebelarški organizaciji. Nastalo je Kranjsko društvo za umno čebelarstvo, z njim pa tudi naš prvi čebelarški strokovni list Kranjska čebela. Seveda je vsak začetek težak, zato je kmalu izbruhnila kriza in prvo društvo je omagalo, tako da nekaj let čebelarška organizacije ni delovala. Po tem prvem poskusu je petindvajset let pozneje nekaj najnaprednejših slovenskih čebelarjev v Ljubljani, ob pomoči Kmetijske družbe, ustanovilo “Slovensko čebelarstvo”, ki je ustanavljalo

podružnice po vsem takratnem slovenskem ozemlju. Od takrat naprej izhaja tudi naša revija Slovenski čebelar, ki letos slavi stoletnico izhajanja. S tem smo slovenski čebelarji stopili v korak z naprednimi evropskimi narodi, ki so se prav tako zavedali potrebe po organiziranem čebelarjenju in napredku čebelarstva.

Obeh obletnic se lahko spominjamo s ponosom, saj smo tako postali in ostali med najbolj naprednimi čebelarji. Prav tako se s hvaležnostjo spominjamo naših prednikov, ki so postavili temelje močne čebelarške organizacije, da ta lahko še zdaj uspešno deluje in združuje večino slovenskih čebelarjev.

Slovensko čebelarstvo in z njim čebelarška organizacija je v teh 125 letih doživelo vzpone in padce, zlasti med vojnama. Po zaslugi delovnih, požrtvovalnih in strokovnih ljudi je znala čebelarška organizacija vedno odgovoriti na izzive časa. Tudi zdaj, ko čebelarstvo zahteva izobraženega čebelarja, sledimo zahtevam in potrebam časa.

Kje je slovenska čebelarška organizacija po 125 letih delovanja? Kakšni izzivi so pred nami?

Kot vedno so pred čebelarško organizacijo

Jubilejna priznanja ČZS so prejeli številni čebelarji in tudi nekatere organizacije Foto: J. Mihelič

možnosti in realnost, le-ta pa daje organizaciji pravo sliko o njej sami. Svet, v katerem je, je vedno bolj odprt in konkurenčen, pa tudi vse bolj ekološko ogrožen. V njem postaja vse bolj pomembna sposobnost prilagajanja:

- na nove možnosti čebelarjenja, zato je zelo pomembno, da si prizadevamo za obstoj neokrnjene narave in za sožitje z njo,
- na čebelje bolezni, s katerimi se moramo uspešno boriti z znanjem in s tem omogočiti preživetje čebel,
- na nove možnosti trženja v Evropski zvezi, v kateri si moramo izbojevati takšen status, da nam bo omogočal obstoj in razvoj. Zato se trudimo, da bi zaživel blagovna znamka slovenskega medu, ki bo pridelan v neokrnjeni naravi in z uporabo do človeka in čebele prijaznih načinov čebelarjenja in zdravljenja čebel, ker bo le to pravi odgovor na izzive svobodnega trga,
- na zahtevo po večji kakovosti pridelkov; to bomo lahko dosegli z več znanja, zato je tako pomembno izobraževanje mladih čebelarjev.

To so velike naloge, ki čakajo slovenske čebelarje in čebelarstvo organizacijo. Ena od teh je tudi organizacija mednarodnega čebelarstva kongresa Apimondia v Sloveniji leta 2003. Seveda pa tudi druge naloge, kot so ureditev statusa čebelarjev, poklicno izobraževanje, uspešnejše zdravstveno varstvo čebel itd. Prepričan sem, da smo slovenski čebelarji sposobni odgovoriti tudi na te izzive sodobnega časa.“

Nato je predsednik g. Lojze Peterle

podelil posebna priznanja najzaslužnejšim čebelarjem in organizacijam, ki so prispevali k razvoju slovenskega čebelarstva, čebelarstve stroke in čebelarstve organizacije.

Udeleženci proslave so si nato v prostori Kmetijske banke ogledali izjemno zanimivo razstavo barvnih slik s čebelarstvenimi motivi avtorjev Franca Šivica, Andreja Kečkeša in Antona Koželja.

JUBILEJNA PRIZNANJA ČZS SO PREJELI

Jože Babnik, Marjan Barlič, Janko Božič, Janez Brvar, Miha Burgar, Marjan Debelak, Tone Fabjan, Jože Grabrijan, Ivan Gradič, Aleš Gregorc, Janez Gregori, Ivan Hriberšek, Herman Janže, Vladimir Jenček, Marjan Jenko, Marjan Jug, Alojz Kastelic, Andrej Komac, Darko Korošec, Koloman Korpič, Dušan Kresal, Bruno Krištof, Lojze Ličen, Franci Marolt, Milko Medvešek, Milan Meglič, Janez Mihelič, Marija Mlaker, Janez Mrak, Anton Novak, Stanislav Pahole, Mirko Pavlin, Ivan Pehant, Andrej Petelin, Lojze Peterle, Janko Pislak, Vlado Podbukovšek, Janez Poklukar, Ivanka Polanec, Silvo Posl, Franc Prezelj, Rado Remšak, Anton Rems, Zdravko Ribnikar, Jože Rihar, Anton Rozman, Anton Sedmak, Jurij Senegačnik, Marjan Skok, Alojz Solina, Anton Sračnik, Renato Starc, Franc Šivic, Jože Šnajder, Ivan Šorli, Blaž Špeh, Ivan Šuštar, Maks Tajnikar, Alojz Toplak, Ernest Toplak, Branimir Vodopivec, Pavel Zaletel, Pavle Zdešar, Minka Zupančič.

JUBILEJNA PRIZNANJA SO PREJELE NASLEDNJE ORGANIZACIJE:

Čebelarstvo društvo Šmihel iz Avstrije,
 Čebelarstvo društvo Gorica iz Italije,
 Biotehniška fakulteta - oddelek za biologijo,
 Veterinarska fakulteta,
 Veterinarska uprava Slovenije,
 Veterinarski zavod Slovenije,
 Kmetijski inštitut Slovenije,
 Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
 Ministrstvo za šolstvo in šport,
 Čebelarstvo muzej Radovljica,
 Medex Ljubljana.

ČEBELARSKA ZVEZA SLOVENIJE VABI 13. FEBRUARJA 1999 V CELJE NA XXII. DRŽAVNI ČEBELARSKI SEMINAR IN ČEBELARSKO PRODAJNO RAZSTAVO

Čebelarska zveza Slovenije bo v **SOBOTO, 13. februarja 1999, ob 9. uri** organizirala **XXII. državni čebelarski seminar in čebelarsko prodajno razstavo**. Seminar bo v upravni stavbi **CELJSKEGA SEJMA** (pri glavnem vhodu) v **CELJU, Dečkova 1**.

DNEVNI RED SEMINARJA

Ob 9. uri: Otvoritev in pozdravni govor predsednika ČZS g. Lojzeta Peterleta. Seminar vodita delovna predsednika: dr. Jože Šnajder in doc. dr. Aleš Gregorc.

9.15 do 10.20:

- dr. Jože Šnajder: Aktivnosti ČZS na področju zdravstvenega varstva čebel
- mag. Gorazd Urbanija: Upravne naloge na področju zdravstvenega varstva čebel
- doc.dr. Aleš Gregorc: Raziskovalno delo na področju patologije čebel
- mag. Mira Jenko-Rogelj: Delovanje VZS na področju čebelarstva
- Jože Matavž: Program zatiranja varoze v letu 1999
- Jože Gabrovšek: Register in zdravstveno varstvo čebel

10.20 do 11.20:

- Jože Matavž: Ugotavljanje spor *Paenibacillus larvae* v medu kot učinkovita preventivna metoda pri zatiranju hude gnilobe čebelje zalege
- Drago Goručan: Mravljična kislina - rešitev ali strah
- Ivo Planinc: Izkušnje pri uporabi oksalne kisline
- prof.dr. Jože Rihar: Predstavitev nove knjige o varozi, ki bo na sejmu tudi v prodaji
- doc.dr. Janez Poklukar: Selekcija čebeljih družin odpornih na varozo

11.20 do 12.00

- Razprava

Od 12.00 do 12.30: ODMOR

Ob 12.30 do 15.00: Okrogla miza z naslovom "**ZAKAJ BO NOVA ZAŠČITNA ZNAMKA ZA SLOVENSKI MED ZANIMIVA ZA VSE ČEBELARJE?**"

Uvodni referat bo imel Milan Meglič, ki bo tudi vodil okroglo mizo. Referati bodo objavljeni v zborniku.

ČEBELARSKA RAZSTAVA

V novi dvorani sejma bo organizirana prodajna čebelarska razstava. **Prijave razstavljalcev sprejemamo do 1. februarja na ČZS, telefon 061 - 210 992.** Cena za kvadratni meter razstavnega prostora je **od 200 do 300.- SIT.** Samo za tiste inovacije, ki bodo razstavljene prvič, bo razstavni prostor brezplačen. **Vstopnina za udeležbo na seminarju je 1.000.- SIT.** Z vstopnico boste prejeli tudi zbornik referatov. **Otvoritev razstave bo ob 8. uri, tako da si jo boste lahko ogledali že pred začetkom seminarja.**

Vljudno vabljeni vsi slovenski čebelarji in ljubitelji čebel !

ČZS

ČZS SPREJEMA PREDHODNE PRIJAVE ZA OBISK ČEBELAR- SKEGA KONGRESA V KANADI - VANCOUVER 1999

Vse čebelarje, ki se nameravajo udeležiti čebelarskega kongresa Apimondie v Kanadi, od **12. do 18. septembra 1999**, obveščamo, da se dogovarjamo s potovalnimi agencijami in našimi rojaki v Vancouveru in Torontu, da bi pripravili čim bolj zanimiv in cenen desetdnevni program potovanja. Na kongresu bodo sodelovali najboljši strokovnjaki iz Amerike in drugih celin, na razstavi pa največji izdelovalci čebelarske opreme. Vse, ki se nameravate udeležiti tega kongresa, prosimo, da nam do konca februarja sporočite naslov in telefonsko številko. Vsem prijavljenim bomo poslali program potovanja in ostale podatke. Poleg tega, da se bomo udeležili kongresa, ki bo izredno zanimiv, si bomo ogledali tudi zanimivosti Kanade in njihova čebelarstva. **Prijave sprejemamo na ČZS, telefon 061 - 210 992**

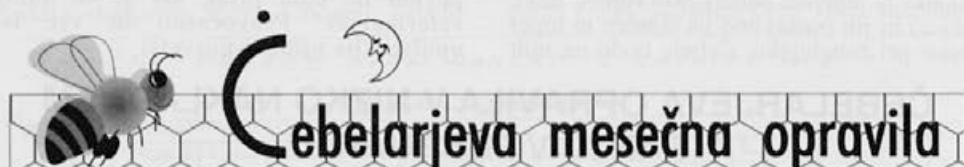
ČZS

NOVE CENE LABORATORIJSKIH PREISKAV ČEBEL ZA LETO 1999

Po posredovanju MKGP, ČZS in nekaterih čebelarskih društev (Domžale, Semič, Mengeš, Lukovica itd.) je svet Veterinarskega zavoda Slovenije znižal cene laboratorijskih preiskav čebel:

Nosema in pršica do 30 čebeljih družin	4.130 SIT	Nosema do 30 družin	1.580 SIT
nad trideset čebeljih družin	8.260 SIT	Preiskava drobirja -	
Pršica do 30 čebeljih družin	3.050 SIT	do 30 čebeljih družin	3.770 SIT
Preiskave na bolezen zalege	3.770 SIT	Testni papir	1.030 SIT
Preiskava medu na <i>Paenibacillus larvae</i>	3.050 SIT		

ČZS

ČEBELARJEVA OPRAVILA V FEBRUARJU BRANE KOZINC - LESCE

Februar je izrazito zimski mesec. Po mojih vremenskih zapiskih, ki jih zbiram že več kot 20 let, pa je februar tudi najbolj nepredvidljiv in raznolik glede na pokrajine. Lahko je zelo hladen in snežen ali pa že cveti vse pomladansko cvetje. Temu primerno se vedejo tudi čebele. Kaj zanje lahko stori čebelar? Ne veliko. Če jih še niste zapazili, je ob prvem izletnem dnevu to treba storiti. Materiali za to so

različni. Najcenejši je časopisni papir, najdražja pa penasta guma. Zelo dobra in poceni je tkanina, ki jo uporabljajo v gradbeništvu. Če je izolacija dobra, so vrata panjev lahko odprta ali odstranjena, tako da se v njih ne nabira vlaga. Hkrati dosežemo tudi dobro zračenje. Kadar si pozimi ogledujem čebelnjake, opažam, da večina čebelarjev precej zapira žrela panjev. Prav to je najslabše, kar lahko naredite za čebele. Domovanje čebel ni zatohla izba, ampak sveža in snažna soba, v kateri je vse na pravem mestu. Proti mrazu se čebele bojuje-

jo zelo uspešno, ne pa tudi proti vlagi. Zato hla izba je idealen kraj za razvoj vseh vrst bolezn. Zato omogočimo čebelam, da pridejo do svežega zraka.

Stevilni čebelarji posipajo po snegu pred čebelnjaki različne materiale. Tega opravila nikoli nisem v celoti dojel. Največkrat sneg prav zaradi te navlake še pozneje skopni kot drugod in hladi okolico čebelnjaka. Pri čistilnem izletu pa čebele ne sedajo na hladna tla. Izberejo si topla in sončna pročelja panjev in čebelnjaka. V zvezi z izletavanjem naj navedem nekaj neresničnih trditev. To sem spoznal po več letih opazovanja življenja čebel v steklenem panju, ki ga imam v dnevni sobi. Ne drži, da močno sonce in svetloba (bleščanje sonca na snegu) izvabljata čebele iz panja. Prav tako ni res, da temperatura v panju vpliva na izletavanje čebel. Temperatura v steklenem panju je vedno več kot 20 stopinj Celzija in nanj sveti sonce. Čebele iz njega izletavajo le takrat kot iz panjev v čebelnjaku. Ko je zunaj sončno in vse blešči od snega, vendar je še vedno hladno, se aktivnost v panju sicer zelo poveča, vendar čebele ne izletavajo. Tudi matica ne začne zalegati nič prej kot v drugih panjih. Zaradi večje aktivnosti je nekoliko večja le poraba hrane.

Proti koncu meseca lahko skoraj po vsej Sloveniji na leski že opazimo prve moške cvetove s cvetnim prahom. V Primorju že zacveti mandelj, na prisojnih bregovih pa zacveti že tudi kak teloh ali resa. Če nastopi kratkotrajno ali dolgotrajnejše obdobje toplega vremena, med katerim čebele tudi izletavajo, jim pri tem lahko že pomagamo. V škatlo iz lepenke nabereimo cvetove leske (kačice) in jih postavimo na sončen in topel prostor pri čebelnjaku. Čebele bodo na njih

zelo hitro začele nabirati cvetni prah. Od zunanje dnevne temperature in količine nabranega cvetnega prahu je odvisen razvoj družine. Seveda pa je tudi možno, da bo februarja toliko snega in tako hladno, da čebele sploh ne bodo prišle iz panjev. Tudi prav. Potem pri čebelah nimamo dela. Nekateri čebelarji zelo nestrpnost pričakujejo prvi izletni dan. Nič hudega, če nas ni pri čebelah, ko se to zgodi. Pri čebelah tako nimamo kaj početi. Morda so nam le v veselje in zadovoljstvo, ker jih že tako dolgo nismo videli.

Ker nimamo drugega dela, si čas lahko krajšamo s pripravo satnikov za sate in vstavljanjem žice. Za to opravilo ima vsak čebelar svojo tehnologijo, na katero prisega, zato o tem ne bi izgubljaj besed.

Če se bomo letos lotili barvanja panjev, je to najprimernejši čas. Pri tem naj vam svetujem le, kako izbiramo barve. Polovico panja prebarvajte s toplo barvo (modra, rdeča), drugo polovico pa s hladno barvo (bela, rumena). Tako boste dosegli čim bolj enakomerno mikro klimo v vseh panjih, to pa ni nepomembno. Zdaj je tudi čas, da opazujete klimatske razmere ob vašem čebelnjaku (veter, osončenje, temperatura ...). Morda boste ugotovili, da so le nekaj 10 m stran razmere povsem drugačne, predvsem boljše. V tem primeru se splača razmisliti o preselitvi čebelnjaka. Zdaj je tudi čas, ko lahko prestavite ali zamenjate panje, če to želite, kajti po preselitvi čebele ne letijo na staro mesto, ker se na novo orientirajo.

O zdravstvenih ukrepih v svojih prispevkih ne bom pisal, ker je to naloga veterinarjev. Pravočasno in vse leto upoštevajte njihove nasvete!

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NIZKO NAKLADNEM PANJU V FEBRUARJU

ANTON VRČKO

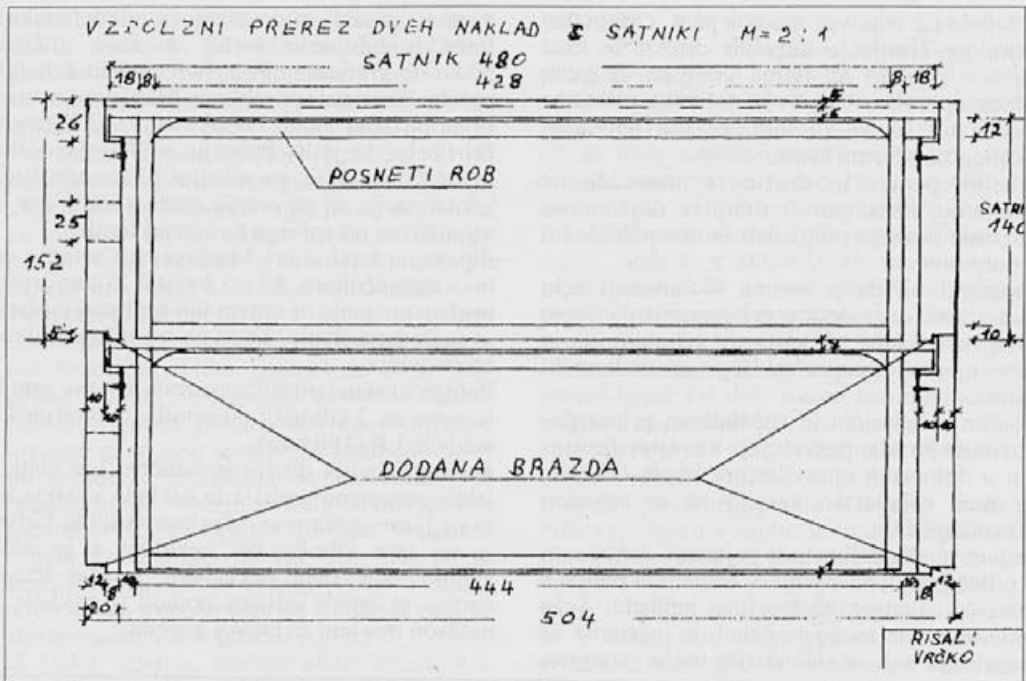
Ljudsko čebelarsko spoznanje pravi:

"Če je svečnica topla, sončnega vremena, čebele bogate, dobrega plemena."

Februar je mesec, ki je lahko še zelo zimski, lahko pa so dnevi tudi že precej topli, kot so bili

lanski. Ob takšnih otoplitvah predvsem preverimo okuženost z varoo, in sicer s štetjem naravno odpadlih varoj. Opravimo lahko tudi zimsko zdravljenje, seveda po navodilih veterinarjev. Proti koncu meseca lahko začnemo družine dražilno krmiti. S

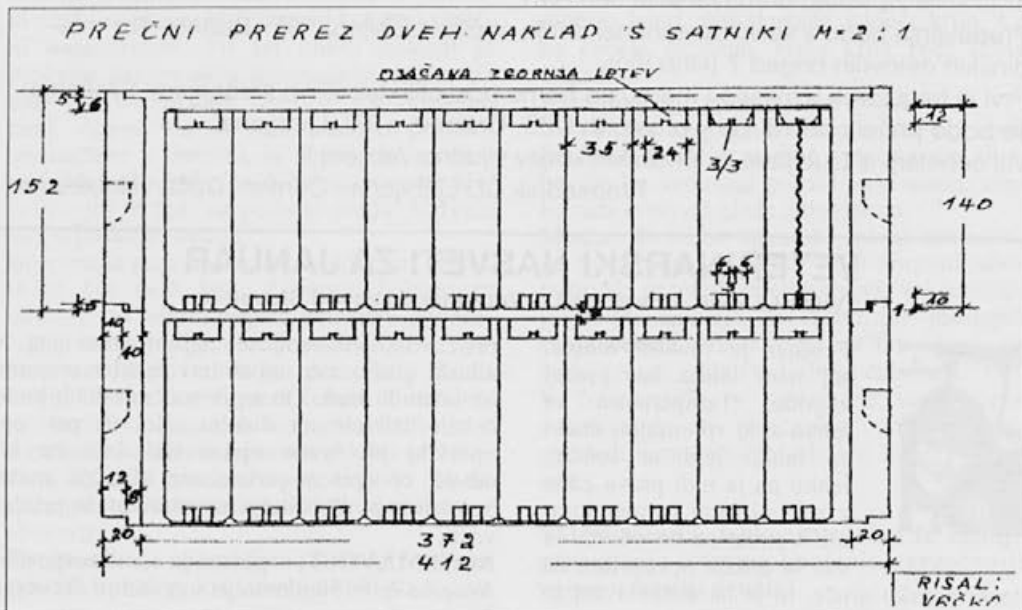
panja odstranimo streho in opaž, in če čebele zasedajo veho na vmesnem pokrovu, nastavimo čebelji družini mednosladkorno testo ali plastično vedro, ki ga napolnimo s sladkorno raztopino v razmerju 1:1. V pokrov vedra, ki mora neprepustno zapirati posodo, izvrtamo od 15 do 20 luknjic premera od 1,5 do 2,0 mm. Vedro obrnemo z luknjicami navzdol nad drugo odprto vedro, pri tem izteče nekaj tekočine, v vedru pa se pri tem ustvari vakuum, ki zadržuje iztekanje tekočine iz posode. Potem vedro položimo z luknjicami nad veho panjevega notranjega pokrova, da imajo čebele dostop do krme in jo tam ližejo. Na nakladni panj poveznemo prazno naklado, s tem zavarujemo vakuum-

sko krmilno posodo in ustvarimo nad družino v panju "podstrešno" mikroklimo. Ta ustvarja ugodno toplotno razmerje do krme in družine, vse to pa še pokrijemo z opažnim materialom in streho panja. Petlitrska posoda sladkorne raztopine v razmerju 1:1 zado- stuje tudi za dva tedna in več za posamezno družino, to pa je odvisno od števila in pre- mera luknjic v posodi, iz katere čebele odnašajo sladkorno krmo. Občasno čebele

na stojšču kontroliramo z dvigom strehe na panju, da vidimo, ali čebele jemljejo krmo ali ne. Če čebelja družina še ni dovolj razvi- ta in še ne dosega vehe notranjega pokrova, ji še ne damo krme, panj pokrijemo nazaj in z dražilnim krmiljenjem počakamo še teden ali dva, odvisno tudi od vremena.

Prednost krmiljenja s sladkorno raztopino 1:1 je tudi v tem, da čebelam ni treba po vodo iz panja v tem tveganem času, ko se marsikate-

ra čebela ne vrne več nazaj v panj. Originalna vedra za krmljenje čebeljih družin je moč kupiti v Avstriji ali Italiji, sicer pa so za ta namen uporabne tudi 3- in 5-litrške plastične posode od sokov ali kisa, če jim navrtamo luknjice za odvzem krme.

Čebeljih panjev in družin ta mesec še ne razdiramo, označimo si sumljive družine, da jih bomo pozneje pregledali in ukrepali, če bo to potrebno.

Pripomnil bi, da je vreme v Sloveniji zelo pestro, zato se moramo pri opravljanju čebel prilagajati kraju, v katerem čebelarimo, in sicer njegovi geografski legi in nadmorski višini.

Mladim čebelarjem in začetnikom priporočamo, da se že zdaj posvetujejo s svojim mentorjem o določenih opravilih pri svojih čebelah, ker med čebelarstvo sezono za to navadno primankuje časa.

Na tem mestu želim tudi pojasniti, zakaj sem se odločil za čebelarjenje v nakladnih panjih s polovično Langstroth-Rootovo naklado. Teža naklade, polne medu in čebel, je primerna za dvigovanje tudi za slabotnejše osebe (starejše,

ženske, invalidi in doraščajoče mladoletnike). Laže pridobivamo sortne medove, točimo lahko ob kratkotrajnih in tudi slabših čebeljih pašah. Sicer pa uporabljam Manleyev satnik, ki ga ni treba žičiti. Na območju, na katerem čebelarim, to je na Pohorju, v Dravski dolini in na Kobanskem, pa nikakor ni zanemarljiva kristalizacija ali strjevanje medu v satju; ker je sat nižji, se pri točenju tudi manj lomí.

Pokončne letvice pri Manleyevem satniku so brez distančnikov. To so letvice, ki ustvarjajo med steno panja in satjem kot toplotno izolacijo še dodatno steno, s tem pa izboljšajo mikroklimo panja.

Polovični standardni Langstroth-Rootov satnik je samo za 2 cm nižji od satnika dvotretjinske naklade LR (160 mm).

Razvoj čebeljih družin je odličen, ker matica lahko nemoteno prehaja iz naklade v naklado, to pa ji omogoča prav Manleyev satnik. Čebele na tem satniku res nekoliko s prizidki zlepijo satje med nakladami, vendar imajo matica in čebele odličen prehod iz naklade v naklado in s tem za razvoj gnezda.

PREDAVANJA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA LJUBLJANA-CENTER

Vse čebelarje in ljubitelje čebel vabimo na naslednja srečanja:

9. februarja ob 17. uri - Kako bomo letos zdravili naše čebele?

Predavateljica mag. Mira Jenko-Rogelj

16. februarja ob 17. uri - Kaj prinaša čebelarstvu vključitev v Evropsko zvezo

Predavatelj Boris Seražin, dipl. org.

Kotizacija za vsako predavanje je 500.- SIT

Predavanja bodo v veliki dvorani nekdanje občine Ljubljana Vič - Rudnik, Trg mladinskih delovnih brigad 7 (kino Vič).

Prvi in tretji torek v mesecu marcu pa bomo posvetili debatnim srečanjem. Srečanja se bodo pričela ob 18. uri v prostorih ČZS, Cnkarjeva 3/II, Ljubljana.

Vsi čebelarji iz Ljubljane in okoliških krajev vljudno vabljeni!

Predsednik ČD Ljubljana - Center: Dušan Holzbauer

VETERINARSKI NASVETI ZA JANUAR

VIDA LEŠNIK dr.vet.med. – Veterinarski zavod Slovenije

Februar je muhast mesec, saj nam lahko kar precej zagode. Temperatura se lahko zelo spreminja, dnevi so lahko lepi in sončni, lahko pa je tudi prava zima z zelo nizkimi temperaturami. Vendar ne bo odveč, če vas še enkrat opozorimo na

bolezni zimske gruče, to je na nosemavost in

pršičavost. Bolezni se najbolj razvijeta v zimski gruči, zato mora biti čebelar pozoren ob izletnih dneh. Ob lepih sončnih dneh bodo čebele izletele na čistilni izlet in pri tem opravilu jih bomo opazovali. Zato ne bo odveč, če opišem posamezne klinične znake bolezni in povzročitelja nosemavosti in pršičavosti.

NOSEMAVOST, povzročča mikrosporidij *Nosema apis*. Najdemo jo v epiteliju črevesne

sluznice v vegetativni obliki, zunaj nje pa v obliki trosi, ki je zelo odporen. Zaradi poškodovane črevesne sluznice črevo čebele ne more opravljati svoje prebavne in resorpcijske funkcije, čebele zaradi tega porabijo več hrane. Čebele se okužijo s trosi, ki jih dobijo s okuženim medom ali ob čiščenju satja v panju. Največkrat pa je vzrok okužena matica, saj je edina, ki se iztreblja v panju. Njeni iztrebki so zelo sladki, zato jih čebele rade ližejo in se tako tudi okužijo.

Nosemavost se pojavlja v kronični, akutni obliki in subklinični obliki. Klinična znanenja kronične oblike bolezni se pojavljajo pozno pozimi in zgodaj spomladi. Bolne čebele silijo na prosto, tudi če vremenske razmere za to niso ugodne, in na čistilni izlet jih izvabi že najšibkejši sončni žarek. Na bradah bomo opazili čebele s povečanim trebuhom, ki se okorno gibljejo. Nekatere čebele se iztrebljajo že kar tam, nato pa se vrnejo v panj. Druge skušajo leteti, a zaradi povečanega trebuha tega ne zmorejo, zato se zbirajo na tleh in v gručah odmirajo. Čebele, ki lahko vzletijo, krožijo okoli čebelnjaka, tako da njihovi iztrebki oškropijo pročelje čebelnjaka. Iztrebek je redko tekoč, rumeno rjav do rjavo zelen in neprijetnega vonja. Zato bomo v tem mesecu pozorni zlasti na dogajanje v družini, saj temperatura še vedno lahko niha. Vedeti moramo, da bolne čebele pritegne vsak sončni žarek.

Za akutno obliko je značilno, da izbruhne, kadar so razmere za čebeljo družino neugodne (težko prebavljiv med, maloštevilna čebelja družina, nosejava matica...). Klinični znaki so precej bolj izraziti kot pri kronični nosejavosti. Pri tej obliki bolezni je pročelje panjev zelo onesnaženo, lahko pa tudi njihova bližnja okolica. Če odpremo panj, vidimo, da so satje, stene in podnice onesnažene z iztrebki, ki neprijetno zaudarjajo. Na satju lahko najdemo vlažne mrtvice, veliko jih je tudi na podnici panja. Mrtvice imajo povečan trebuh.

Bolezen se pojavlja tudi v subklinični obliki, in to čez celo leto. Zatanjenje bolezni je odvisno od laboratorijske potrditve povzročitelja in ugotovljene stopnje okužbe.

Nosejavost povzroča kar precejšnjo škodo v čebelarstvu, čeprav sicer čebele ne odmirajo množično. Zato bolezen ugotavljamo že v subklinični obliki z laboratorijskimi preiskavami zimskih mrtvic. Za vse, ki bodo čebele spomladi prevažali ali prodajali, je preiskava obvezna.

Za zdravljenje uporabljamo fumagillin, ki ga čebelji družini pokladamo v obliki sladkorne

raztopine. Če je družina zelo slaba, ji moramo zdravilno sladkorno tekočino sprva polagati v majhnih količinah. Največji uspeh zdravljenja bomo dosegli s škropljenjem zdravilne raztopine neposredno po čebelah.

Če še niste razkužili rezervnega satja proti nosejavosti, to še vedno lahko storite, in sicer s 100- ali z 80-odstotno očetno kislino (na 1 dm³ prostornine 2 ml očetne kisline). Satje, zloženo v skladovnici, prenesemo v zaprt prostor in na vrh postavimo plitvo posodo s čim večjo površino, tako da kislina v njej počasi izhlapeva. Na enak način kot očetno kislino lahko uporabljamo tudi formaldehid. Pri delu s temi kemikalijami si moramo zavarovati oči, nos in roke.

PRŠIČAVOST je kronična zajedavska bolezen čebelje družine.

Bolezen povzroča pršica *Acarapis woodi*. Pršica se naseli v sapnicah mladih čebel, pri starejših čebelah pa živi tudi okoli krilnega sklepa. Pršica živi samo na živih čebelah in se na njih tudi razmnožuje. Mrtvice zapusti že v tednu dni, sicer pogine. Okužba se prenaša z maticami iz okuženega čebelarstva, z okuženimi družinami, roji, narejenci in zaletavanjem čebel na okuženih pasiščih.

Bolezen opazimo ob čistilnih izletih čebel. Na bradah opazimo čebele, ki lezejo in neuspešno skušajo leteti. Zaradi okvare krilnega sklepa držijo krila povešena. Prave klinične znake lahko opazimo šele tri leta po okužbi. Pršice povzročajo zaprtje sapnic in slabokrvnost čebel, posledica tega pa sta ohromelost kril in njihovo izpadanje. Če opazite čebele s povešenimi krili, ki ne morejo leteti, jim skušajte izvleči krilo. Če so čebele okužene, bodo krila brez težav odpadla.

Za zdravljenje uporabljamo apitol.

Če opazite zgoraj navedene znake pri obeh boleznih, poiščite pomoč veterinarske službe. Če bo veterinar potrdil vaše sume, vam bo tudi svetoval glede zdravljenja.

Mislím, da ne bo odveč še enkrat opozoriti, da morajo do 31. marca 1999 opraviti laboratorijski pregled čebeljih mrtvic vsi čebelarji, ki nameravajo prevažati ali prodajati svoje čebele. Nikakor pa ne bo odveč, če bodo vzorce oddali tudi drugi čebelarji.

V čebelarstvih, v katerih je ugotovljena nosejavost ali pršičavost, začnemo ob ugodnih temperaturah zdraviti konec februarja.

V tem mesecu lahko izvedemo še zadnje zdravljenje oziroma kontrolo navzočnosti varoe v čebelji družini.

Izkušnje naših čebelarjev

PRIMERJAVA GOSPODARNOSTI ČEBELARJENJA PRI NEKATERIH PANJSKIH SISTEMIH

dipl. inž. SLAVKO PETRIČ

V tem sestavku bom analiziral gospodar-
nost čebelarjenja z Alberti - Žnideršičevimi
panji (AŽ panji) in LR nakladnimi panji.

Ze leta 1987 je dipl. inž. Franc Šivic v
Priročniku za čebelarjenje navedel dobre in
slabe lastnosti tako AŽ kakor tudi LR naklad-
nih panjev. Njihove prednosti in pomanjklji-
vosti je samo naštel, ni pa ocenil pomembnosti
posamezne prednosti ali pomanjkljivosti, tako
da iz teh podatkov ne moremo dovolj natančno
sklepati, kateri panjski sistem je bolj gospoda-
ren. Podatke, ki jih je navedel dipl. inž. Šivic,
sem dopolnil še z drugimi dobrimi in slabimi
lastnostmi.

Dobre lastnosti AŽ panja

- Panj lahko opravljamo od zadaj; v čebel-
njaku lahko panje skladamo v skladovnice.
Panj lahko opravljamo tudi ob deževnem
vremenu.
- Ker so panji v čebelnjaku zavarovani pred
vremenskimi vplivi, je njihova življenjska
doba daljša od življenjske dobe LR naklad-
nih panjev.
- Skladovnice panjev zahtevajo razmeroma
majhno površino stojišča.
- Skladiščni sistem omogoča uporabo prevo-
znih čebelnjakov (nakladnih LR panjev pri
nas še ne prevažajo).
- Za skladovnice panjev in za prevozne
čebelnjake je na gozdnih cestah in na
gozdnih površinah vedno dovolj prostora.
- Čebelarjenje je omogočeno tudi fizično
šibkejšim osebam, ker jim ni treba dvigova-
ti težkih naklad, polnih medu.
- Varstvo pred napadom medveda na goz-
dnih pasiščih je precej preprosto.

Slabe lastnosti AŽ panja

- Zaradi velikega števila sestavnih delov je
panj dražji.
- Prostornina je omejena in čebelja družina
se ne more razviti do svojega polnega
naravnega obsega.
- Zaradi prevelikega števila čebel na enoto
prostornine panja postane panj prenaseljen,
posledica tega pa so rojenja.
- Pomanjkanje celic za zaleganje povzroči
rojenja čebel.
- Zaradi rojenja so manjši tudi donosi medu.

- Prestavljanje posameznih satov je zelo
zamudno opravilo.

Dobre lastnosti LR nakladnega panja

- Prestavljanje satov velikokrat sploh ni
potrebno, saj prestavimo samo naklade.
- Pregled satov posameznih naklad je prep-
rost in hiter.
- Matica lahko določeno obdobje prosto
zalega v dveh ali treh nakladah, in to brez
zunanjih posegov.
- Zaradi preproste konstrukcije so panji
poceni.
- Opravljanje od zgoraj je prijetnejše kakor
opravljanje od zadaj.
- Zaradi velike prostornine panja je ta le
redkokdaj prenaseljen, tako da je redko tudi
rojenje.
- Zaradi velikega števila celic, ki jih ima
matica na razpolago za zaleganje, le redko-
kdaj izbruhne rojenje.
- Če se v panju pojavi rojilno razpoloženje,
je preprečevanje rojenja precej preprosto.
- Donosi medu so zelo visoki.
- Zgraditev čebelnjaka ni potrebna, to pa
znižuje stroške čebelarjenja.

Slabe lastnosti LR nakladnega panja

- Panji so manj zavarovani in jih je treba
večkrat prebarvati z zaščitnimi premazi.
- Delo z nakladnimi panji, polnimi medu, ni
za fizično slabotnega človeka.
- Obvezna postavitev panjev v skupinah po
2 - 4 zahteva precej prostora.
- Pri nas ni izdelana tehnologija prevoza na
pasišča, kot je v drugih razvitih ali nerazvi-
tih državah.
- Na gozdnih pasiščih zavzame postavitev
panjev precej prostora, tega pa je ob naših
gozdnih cestah bolj malo.
- Zavarovanje panjev pred medvedom je v
gozdu težavno in drago.

Ker v Sloveniji prevažamo na pasišča
samo približno 10 odstotkov panjev, s približ-
no 90 odstotki panjev pa čebelarimo na stal-
nem mestu, bom v nadaljevanju svojo pozor-
nost namenil le panjem na stalnem mestu.

Vse našete slabe in dobre lastnosti se
posledično kažejo v količini donosa posamez-

nega panjskega sistema ter količini za to potrebnega dela. Nekatere dobre in slabe lastnosti panjskega sistema pa imajo na gospodarnost majhen vpliv. Tako je na primer hitreje propadanje nakladnih panjev in nujnost njihove večkratne zaščite mogoče kompenzirati s tem, da za nakladne panje ni treba graditi čebelnjaka in ga vzdrževati.

Poseben problem čebelarjenja v Sloveniji je prostor. Svet je neraven, hiše v vaseh in drugih naseljih so stisnjene v gruče. Tam je še mogoče najti prostor za postavitev čebelnjakov, s prostorom za postavitev LR nakladnih panjev pa je že težje. Nakladne LR panje je treba po možnosti postaviti v skupinah pod drevje (sadno ali drugo), med njimi pa mora biti primerna razdalja. Med skupinami LR panjev (2 - 4 panji v skupini) je primerna razdalja potrebna zato, da ob pregledu panjev čebel ne spodbudimo k ropanju znotraj skupin. Zaradi postavljenih nakladnih panjev škoda zaradi manjšega pridelka trave ni velika, tako da jo v naši obravnavi lahko zanemarimo.

Količina donosov medu v obravnavanih panjskih sistemih

V literaturi, s katero razpolagam, doslej še nisem nikjer zasledil natančnih podatkov o tem, kako se v panjih povečuje donos medu glede na število čebel v njih. Avtorji navajajo samo opisne podatke, kot npr.: "Čim več čebel bo v panju, tem večji bo donos medu." "Čebelarjenje v nakladnih panjih omogoča rekordne donose" (dipl. inž. Franc Šivic). V 10. številki lanskega Slovenskega čebelarja je izšel članek Staneta Šauperla, ki ga je nekoliko dopolnil Stane Sajevec, o količini donosov medu. Avtor je v izenačenih razmerah in na istem pasišču opravil preizkus donosov medu med AŽ panji in deloma modificiranimi LR panji, pri katerih je bila površina satovja samo 94,1 odstotka normalnega LR nakladnega panja. Ugotovil je, da je bil povprečni letni donos medu v AŽ panjih 22,34 kg na panj, v modificiranih nakladnih LR panjih pa 42,85 kg. Kljub temu da je bila površina satovja v modificiranih nakladnih panjih za 5,9 odstotka manjša kot v normalnem LR panju, je bil pridelek za 91,72 odstotka večji kot v primerjalnih AŽ panjih.

Ker ima AŽ panj dva oddelka (plodišče in medišče), nakladni panj pa tri (naklade) in ker je prostornina enega oddelka AŽ panja približno tolikšna kot ena naklada LR panja, je tako površina satovja v posameznih oddelkih precej izenačena.

Moji lastni podatki o količini donosa medu v panjskih sistemih niso zelo natančni, ker sem primerjal svoje dokaj natančne podatke s podatki, ki sem jih zbral z anketiranjem. V Postojni čebelarim na stalnem mestu z nakladnimi LR panji. Polja v širši okolici Postojne so povečini zasejana s silažnim rastlinjem, ki ne

medi. Pašne razmere so slabe. Čebele nabirajo povečini na lipi v postojnskih parkih in drevo-redih, nekaj malega medu naberejo na smreki in jelki, pa še to samo takrat, kadar zamedijo spodnji rob jelovih sestojev v Javorniku nad Postojno. Povprečen letni donos medu na panj je v mojih panjih od 8 do 35 kg medu, odvisno od leta. Že vrsto let poizvedujem pri kolegih čebelarjih, ki čebelarijo z AŽ panji na stalnih mestih in imajo svoje čebelnjake prav tako v Postojni. Pri tem sem sčasoma zbral precej zanesljive podatke. Vsako leto natočim v svojih LR nakladnih panjih povprečno najmanj 100 odstotkov več medu kot pa preostali postojnski čebelarji v AŽ panjih. Kadar drugi čebelarji sploh ne točijo, sam natočim 8 kg medu na panj.

V eni enoti AŽ panja (plodišče ali medišče) je pri pašni razvitosti družin približno enako število čebel, kot jih je v eni enoti LR nakladnega panja (naklada). Ker ima nakladni panj tri enote, je pri pašni razvitosti družin v nakladnih panjih za približno 50 odstotkov več čebel pri približno za 50 odstotkov večji prostornini kot v primerjalnih AŽ panjih.

Iz podatkov o količini donosa medu, številu čebel in prostornini posameznega obravnavanega panjskega sistema je mogoče razbrati zakonitost, da se količina donosa medu v enakih razmerah pri pašni razvitosti čebeljih družin ne povečuje sorazmerno (linearno) s povečanjem števila čebel in povečanjem prostornine panja. Tako čebele v LR nakladnem panju, ki ima za približno 50 odstotkov več čebel in za približno 50 odstotkov večjo prostornino od primerjalnega AŽ panja, ne prinesejo samo 50 odstotkov več medu, ampak približno 100 odstotkov več kot čebele v primerjalnem AŽ panju.

Poraba časa za posamezna opravila v obravnavanih panjskih sistemih

Svojih podatkov o tem nimam. Posredujem podatke Staneta Šauperla. Za pregled čebelje družine nakladnega panja porabimo samo 43,1 odstotka časa, potrebnega za pregled AŽ panja. V celem letu pa pri nakladnih panjih porabimo samo 58,5 odstotka časa, ki ga porabimo pri AŽ panjih.

Iz donosov medu in porabe časa pri opravljanju nakladnega LR panja in AŽ panja lahko sklenemo, da je nakladni LR panj veliko bolj gospodaren, zato je tudi donosen, pri AŽ panju pa je donosnost zelo negotova. V LR nakladnem panju namreč pridelamo za približno 100 odstotkov več medu kot v AŽ panju, poleg tega pa za vsa opravila porabimo samo 58,5 odstotka časa, ki ga sicer za to potrebujemo v AŽ panju.

Majhna donosnost ali nedonosnost AŽ panja bo čebelarje zelo prizadela ob vstopu Slovenije v razvito Evropsko unijo. Tam namreč uporabljajo samo visoko donosne

panjske sisteme, odločilen pomen ima dobiček, čebelarstvo pa ni obremenjeno z romantično.

Drugi razlog, ki vpliva na zmanjšanje dono-sov medu, je genetska prizadetost naše

kranjske pasme čebel. Dolgoletna selekcijska prizadevanja prejšnjih rodov čebelarjev, da bi vzredili čim večje število rojev, so pustila posledice pri prevelikem nagnjenju te čebele k rojenju. Upajmo, da bo z nasprotno selekcijo kranjska čebela kmalu odpravila to napako.

NEKAJ SLIČIC S ČEBELARSKEGA POPOTOVANJA PO LEPI DOLENJSKI

MARJAN DEBELAK

Sobota, 25. aprila 1998. Z Andrejem, tudi navdušenim čebelarjem, sva se odpravila na čebelarsko pot po Dolenjski. Pravzaprav sva nameravala obiskati in si ogledati njegovo počitniško-čebelarsko postojanko pod Gorjanci, zvečer pa se srečati s šentjernejškimi čebelarji. Ljubljansko-posavske in blejske čebelarje z njimi družijo še prav posebno prijateljske vezi. Pot do cilja se je tega dne zavlekla v svojevrstno romanje od ene čebelarske postaje do druge.

Prva postaja: Zijalo nad Medeno pečino pri Mirni Peči

H koreninam čebelarjenja - in ne le tega - se je vrnil priljuden samotar, skoraj puščavnik, naš znani veliki čebelar in drzen mislec, vedno prijateljsko razpoložen Lojze Kastelic. Njegove najljubše čebelje družine živijo svobodno v stoječih, izvotlenih kladah ali duplih, postavljenih med veje stoletnega drevesa, ki se je zakoreninilo med skalnimi razpokami. Ta izjemen "čebelnjak" visi nad prepadi in je le dober korak od divje romantičnega bivališča najinega gostitelja.

Lojze je v življenju preizkusil domala vse, kar ponuja čebelarjenje. Zdaj se na opojnih krilih domišljije spušča v objeme davne preteklosti. Napisal je zgodbo o nekdanjem narodu umnih čebelarjev našega rodu. Govorili smo tudi o

sodobnih Slovencih, narodu čebelarjev, in o Sloveniji, prelepi deželi čebel. Čas je prehitro minil.

Druga postaja: Karmeličanski samostan na Rogovili pri Mirni Peči. Tudi v tihoti povsem novega samostana, za visokim sivim zidom, ki obdaja izvoljeni svet sester karmeličank, je domovanje čebel. So zveste in občudovane spremljevalke sestre Agneze, ki zanje tudi dobro poskrbi. Navdušile pa so tudi sestro Mihaelo, tako da zdaj čebelarita vsaka s svojimi čebeljami družinami v skupnem samostanskem čebelnjaku.

"Stojišče" panjev iz drevesnih debel, kot spomin na nekdanje čebelarjenje, ki ga obuja neumorni čebelar Lojze Kastelic.

Lojze Kastelic je predan svojim čebelam in čebelarsstvu. Rad opazuje njihovo delo in odkriva njihove skrivnosti. Foto: M. Debelak

Končnice AŽ panjev sta sestri Karmeličanki imenitno lastnoročno poslikali s pretežno pobožno simboliko. Vsaka ima svoje uspešno ljubiteljsko čebelarstvo v istem čebelnjaku.

Čebele vračajo z obrestmi vse, kar jim dobrega storimo. Nadpovprečno močne družine v nekaj panjih z zakladami in zdaj celo v štirietaznih AŽ dvojčkih ali "nebotičnikih" zadovoljujejo vse samostanske potrebe po čebeljih pridelkih in še ga ostane kaj za "izvoz". Čebelarji iz okolice kar ne morejo verjeti.

Da kraljuje v samostanu posebno ljubezniv odnos do čebel, je videti na prvi pogled, saj pročelja panjev krasijo umetniške podobe, ki sta jih naslikali samostanski čebelarki sami.

Tretja postaja: Kartuzija Pleterje

Sredi starodavnega samostanskega vrta stoji velik čebelnjak, prav tako častitljive starosti. Čebele ta

dan niso bile preveč navdušene nad obiskovalci, zato smo jih gledali in slikali iz spoštljive razdalje. Načelno se vsak menih v tem samostanu preživlja z delom. Brezdelje je sovražnik duše. Moli in delaj! So skupnost Bogu predanih samotarjev, asketskih puščavnikov, ki shajajo brez odvečnega besedovanja, zaviti v molk.

Kako jim ne bi bile čebele pri srcu, ko pa so prav tako delovne in požrtvovalne. Pred leti je omagal dobri pastir pleterskih čebel. Zdaj si pomagajo z nekakšno začasno upravo od zunaj, ki skrbi, da bi preostale čebelje družine obstale in pričakale novega domačega pastirja.

V starinskem samostanskem čebelnjaku je na

Star Pleterski samostanski čebelnjak, ki ga krasijo pročelja panjev in velika stenska slika.

*Vse fotografije:
Marjan Debelak*

nekih panjskih vratich pripet orumenel list s prepisom odlomka pesmi.

Videti je kot bi bila samostanska čebelarška himna,

KAKO ČEBELAM POZIMI DODAJATI ZDRAVILO

ANTON DRAŽUMERČ

Vsak čebelar razmišlja, kako bi si olajšal delo ali izboljšal postopke pri čebelarjenju. Tako sem preizkušal drugačne panje in o njih razmišljal, preizkušal sem različne vrste matic iz nekdanje Jugoslavije in Rusije, izdeloval sem različna orodja in pripomočke za čebelarje.

Pozimi pa razmišljam, kako bi si olajšal zdravljenje čebel, predvsem proti varozi in drugim čebeljim boleznim.

Na občnem zboru Čebelarškega društva Litija sem svojo zamisel pojasnil navzočim čebelarjem. S seboj sem prinesel tudi napravo za dodajanje zdravila. Najprej se za novost niso zanimali, po podrobni razlagi o tem, kako napravo uporabljati, pa so vsi zaploskali in odobravalji mojo zamisel. Pomislil sem, poglej, kako so zadovoljni tudi z malenkostjo, če je res koristna. Zato sem začel razmišljati, da bi svojo zamisel razširil tudi med druge čebelarje v Sloveniji.

Vem, da veliko čebelarjev razmišlja, kako pozimi zdraviti čebele. Januarsko sonce in topel veter zvbata čebele iz panjev in tedaj se zimska gruča čebel nekoliko razpusti, tako da je družine mogoče pliniti. Pa kako naj plinim, če so čebele odete in zazimljene v panjih? Ker sem že pri odejah, naj povem dogodek, ki se mi je pripetil neko jesen. Pozabil sem odeti eno družino. Še deščice nisem dal na matično rešetko. Marca, ko sem odprl panj, sem se prestrašil, saj sem na rešetki zagledal kup mrtvih čebel. Ko sem si jih podrob-

saj vsebuje veliko njihovih načel, celo odnos do minljivosti tukajšnjega življenja: Memento mori! Spomni se, da boš umrl!

neje ogledal, sem videl, da se čebele počasi premikajo, spodaj pa sem opazil močno družino čebel. Kljub nizkim temperaturam so torej čebele preživele. Kljub temu jih sam še vedno odevam, vendar tako, da se vrata na panjih ne rosijo več, tako kot so se prej.

Dragi čebelarji, pozimi ne bomo več odpirali in razkrivali čebel, saj je žrelo panja odprto vsoto zimo, le uporabiti ga moramo. KAKO? Pri tem nam bo pomagala zelo preprosta naprava. Po spodnji risbi si jo vsak lahko izdela sam. Narejena je iz mrežice, zvite v sploščeno cevko, tako da jo lahko potisnemo žrelo panja, in iz pol metra dolge in Ø tri milimetre debele žice, pritrjene na mrežico. Za vstavljanje traku z zdravilom uporabljaj pinceto, s katero vstavim trak v notranjost mrežice. Ko je trak vstavljen v mrežico, ga z vžigalnikom prižgem in pihnem, tlečega pa potisnem skozi žrelo v panj. Čez pet do šest minut bo trakec stlel, ves plin pa bo ostal v panju. Ker naprava še nima svojega imena in ker je koristna, sem jo poimenoval TONČEK. S tončkom plinim že tretje leto in imam z njim zelo dobre izkušnje. To zimo bom dal v vsak panj po tri kapljice zdravila. Kapljic ne odmerjam iz stekleničke, ker je to preveč nerodno in netočno. V lekarni sem kupil posebno cevko za kapljice. Na njej sem narisal črtice, ki označujejo količino od dveh do šestih kapljic, tako da lahko natančno določim, koliko kapljic bom odmeril.

POMEN OSNOVNE ODBIRE IN KRAJEVNIH RAZLIČIC KRANJSKE ČEBELE V SLOVENIJI

PAVLE ZDEŠAR

Usoda lipancev nam je lahko v opomin in stalno svarilo. Večina čebelarjev pri nas si zelo prizadeva, da bi obvarovala kranjsko pasmo čebel v Sloveniji kot naravni genetski biser. Pred nevarnostjo prostega prevažanja in trgovanja s čebelami, ki jo omogoča pridruženje Evropski uniji, se bomo kljub spretnosti in tehtnim argumentom v Bruslju

lahko le delno ubranili. Najpomembneje je, da bomo doma brez posebnega hrupa z dejanji onemogočili vdor tujih pasem v naš prostor. Če hočemo urediti razmere doma, bi lahko ob vzrejni službi ter prizadevanjih komisije za vzrejo pri ČZS že pred leti ustanovili še društvo za zavarovanje izvirne kranjske čebele. Za najzahtevnejša strokovna

opravila pri tej zahtevni nalogi pa bi bilo morda še najboljše ustanoviti kar vladno komisijo. Tako resno je namreč to vprašanje. Če se bo o tem vprašanju visoka administracija odločala sama, brez stroke, ali s premajhnim številom ljudi iz stroke, bo rezultat na koncu tudi pri čebeli kakor pri lipancu za nas kaj neugoden. Tako je tudi na našem najmanjšem novčiču zapisano samo *Apis mellifera*, manjka pa *carnica*-kranjska čebela, kot bi bilo strokovno normalno in dostojno za narod čebelarjev. Da bi lahko državno zastavo okrasili tudi s čebelo, si nihče še izustiti ne upa. In to kljub temu, da je naša dežela izvorna dežela alpskega tipa kranjske pasme in da je ob sosednji italijanski pasmi vodilna in najbolj uveljavljena, razširjena, raziskovana in iskana pasma čebel na svetu.

Kranjsko pasmo čebel si lastijo tudi druge dežele njenega izvornega območja. Še posebej Avstriji, ki so nas zadnjih 70 let naše slabe spoznavnosti v senci nekdanje države Jugoslavije v svetovnem merilu zamenjali v prodaji izvorne kranjske. Normalno je, da želijo primat zadržati. Obupno si prizadevajo, da bi jim kranjico uspelo obvarovati pred komercialnim vdorom buckfaškega križanca in vnosom italijanske pasme. Italijanski čebelarji prevažalci namreč že vozijo čebele na smrekovo pašo v njihove Alpe. V panjih avstrijskih čebelarjev je vse več rumene barve in državne meje so povsem proste. Prepričali smo se, kako velika, mamljiva in komercialno naravnana je ponudba zgodaj vzrejenih matic buckfaških križancev s Kanarskih otokov in drugih pasem čebel iz toplih krajev. In avstrijski čebelarji jih preprosto množično preizkušajo tudi na izvornem območju kranjske pasme čebel, nedaleč od naše meje. V nemško govorečih deželah je poleg imena *carnica* vse redkeje slišati poimenovanje "Krainer Biene". Ker množično vzrejajo in prodajajo matice po vsem svetu, so uvedli izraz koroška čebela, tako da ga je vse pogosteje slišati v vseh nemško govorečih deželah.

Ko sem l. 1976 v Sloveniji doživel stoletno medenje, sem čebelaril z večjim številom LR panjev normalne mere in dvomatičnim sistemom s tri četrtinsko višino satov ter še z velikim čebelnjakom, polnim družin v AŽ panjih. V tistem obdobju sem preizkušal še kranjiče, gerstungovce, dvojčke in vse, kar mi je prišlo v roke. Preveč enostransko sem bil namreč prepričan, da polovico uspeha v čebelarstvu zagotavlja panj. Omenjeno leto je hoja medila celo poletje in prvič sem opazil precejšnje razlike med posameznimi skupinami čebeljih družin različnega krajevnega izvora. Še zlasti se je to najprej pokazalo pri donosu, avgusta pa pri primerjanju obsega zaloge in blokadi matice pri zaleganju, poznopoletni živalnosti družin in pri prezimovanju po težko prebavljivi hojevi paši s

polovico zimske zaloge hrane maninega izvora. Spoznal sem, da obstajajo precejšnje in gospodarsko pomembne razlike v lastnostih posameznih krajevnih različic (ekotipov) kranjske čebele. Posebej opazno so pri intenzivnem čebelarjenju na med pri paši na iglavcih. Ugotovitve mi niso dale miru in iskal sem naprej. Tako sem tuje pasme čebel primerjal s kranjico pri intenzivnem čebelarjenju na med. Sorodnica iz Italije mi je prinesla kar 25 matic, izvirajočih iz Ferrare in Bologne. Srbski poslovnež in čebelar mi je iz Gruzije priskrbel 20 matic kavkaške pasme. Z vsem žarom sem se dve sezoni na izoliranem kraju te pasme primerjal med seboj in opažanja natančno zapisoval. Da ne bi delal škode, sem pri družinah tujih pasem v obdobju oplojevanja matic priprl trote. Zavedal sem se, da sem kršil čebelarska pravila, zato o tem nisem nikomur pripovedoval. Izkušnja je bila naravnost čudovita. Žal, na straneh našega glasila ni prostora za pisanje podrobnosti, kljub temu pa upam, da bodo morda kdaj še objavljene. V tedanjih razmerah je bila na majski, junijski in julijski paši najboljša kranjska pasma, na smrekovi in hojevi paši pa je bila celo nedosegljiva. Tudi po prezimovanju in odpornosti na nosemo se je odlično obnesla, še posebej pri prezimovanju z zalogo hrane z vsebnostjo mane. V nekaterih odlikah se kranjska pasma čebel lahko kosa z italijansko. Še posebej se odlikuje po živalnosti zgodaj spomladi in pozno poleti. To je za naše razmere argument samo za pozno pašo, ki jo povzroča medeči škržat (vendar samo do prvega hujšega mraza!). Čeprav ima tudi precej slabših lastnosti, sem takrat nesporno spoznal, da bom do konca življenja čebelaril samo z domačo kranjsko čebelo. Dopovedoval sem si, da moram po teh spoznanjih najti le nerojivo kranjico in najboljšo krajevno različico, potem pa jo samo natančno odbirati. Iskal sem in uspelo mi je najti zelo zanimivo sredozemsko različico kranjske. Svoje čebele sem prevažal daleč na jugovzhod ter obiskal številne čebelarje. Na posebnem odročnem območju v hrvaških hribih, visoko nad morjem, sem ugotovil, da roji največ do 4 odstotke družin, preostale pa redno prelegajo matice.

Čebele so bile po vseh merilih čiste sivke in zgodaj pomladi l. 1985 sem, kot da bi se bil v ta odbirek zaljublil, brez oklevanja kupil 12 družin. Dve leti sem jih preučeval v listovnih panjih velike prostornine na veliki prevoznici enoti z družinami iz Gorenjske, Štajerske in Notranjske. Rezultat je bil zame presenetljiva strežnitev. Družine so res samo prelegale, bile so živalne, vendar so imele v primerjavi z drugimi krajevnimi različicami glede na živalnost precej prazna medišča. Še zlasti slabo so se odrezale na smrekovi in hojevi paši. Najhujše pa se je zgodilo pozimi.

Na idealnem kraju, 80 m nad morjem, 5 km od obale in samo 35 km zračne razdalje od kraja izvora so družine izjemno slabo prezimile in vse so hudo obbolele za grižo in nosemo. Razlog za to je bila pozna hojeva paša, tako da je bila polovica zaloge hrane mana. Hkrati so v enakih razmerah odlično, brez najmanjših znamenj noseme in griže, prezimovale družine iz alpskega in dinarsko-kraškega dela Slovenije. Družine iz panonskega dela Slovenije so res imele za dva križa noseme in kakšno packo na bradi, vendar ni bilo posledic. Izkušnja je bila osupljiva. Od takrat naprej se, kolikor je bilo to v razmerah intenzivnega prevažanja in poklicnega čebelarjenja sploh mogoče, ukvarjam s krajevnimi različicami in njihovo odbiro. Vedno znova se potrjujejo zgornja dejstva. Nikoli več mi ne pride na misel, da bi za naše pašne razmere iskal tujo, boljše pasmo čebel. **Z natančno in strokovno pravilno odbiro krajevnih različic čiste kranjske pasme čebel in po potrebi s pravilnim medsebojnim križanjem ter preprečevanjem parjenja v sorodstvu lahko dosežemo največ, kar je sploh mogoče doseči.**

Slovenija je edina država na svetu, v kateri je izvorno območje treh osnovnih ekotipov kranjske čebele (Ruttner, Rihar). Na našem ozemlju je njihovo stičišče in zato je tudi v tem pogledu naš prostor prava genetska kovnica. V minulih letih natančnih primerjanj, predvsem pridobitnih lastnosti krajevnih različic, sem nesporno spoznal še četrti ekotip. Tega je narava ustvarila na območju dinarsko-kraškega sveta. Naravne razmere na tem območju so za razvoj čebelje družine najbolj krute in skrajne, lastnosti čebel pa izjemne. Avtohtone čebelje družine z dinarsko-kraškega sveta (iz Notranjske in hladnejšega zahodnega dela Dolenjske) imajo v genetskem zapisu pomladi redno poznejši razvoj. Nato se razvijejo družine z zelo velikim številom čebel. Živalnost pa ohranijo do poznega poletja. V primerjavi s preostalimi tremi ekotipi v enakih razmerah so ob enakem številu oz. gostoti čebel na 1 liter (dm³) panjske prostornine tudi najmanj rojive. Poleg tega so odlične nabiralke, še posebej na smrekovi in hojevi paši. Najmanj so podvržene blokadi matice na poznih maninih pašah (avgustovska hojeva mana in mana medečega škržata). Brez konkurence so odporne proti griži in nosemi in dokaj dobro prezimijo tudi v slabših razmerah. V celinskem delu Slovenije čez zimo brez večjih posledic prenesejo tudi do 50 odstotkov mane iglavcev ali medečega škržata v zalogi hrane. To velja tudi za kraje z vremensko inverzijo, čeprav tam tudi po 120 dni ni pravega izletnega dne. Že v manjši količini pa je zanje lahko usodna le vrbova mana v zimski zalogi. Primerne so zlasti za zahtevnega čebelarja prevažalca, ki svoje čebele redno prevaža na pašne iglavcev in škržatovo pašo. Po

vedenju, mirnosti, izletavanju, čistilnem nagonu... ni posebnih odstopanj ali jih še nihče ni ugotovil, razlike pa so enako kot pri družinah drugih različic. Gotovo pa so manj primerne za čebelarjenje na akacijevi paši, ker imajo v tistem obdobju manjše število nabiralk. V prihodnjih letih bodo raziskovalci opravili podrobne meritve. Že prvi podatki kažejo, da so gornje navedbe zelo točne.

Območja posameznih osnovnih skupin (ekotipov) krajevnih različic kranjske pasme čebel v Sloveniji opredeljujem glede na lastnosti čebel po naslednjih točkah in linijah:

- alpska različica živi na največjem območju Slovenije, severno nad črto Bovec, Cerčno, Črni Vrh, Vrhnika, Grosuplje, Žužemberk, Novo mesto, Krško, Slovenska Bistrica, Maribor, Šentilj;

- izvorno območje panonske različice je v Beli krajini do Mirne gore ter na celotnem ozemlju vzhodno od črte Novo mesto, Krško, Slovenska Bistrica, Maribor in Šentilj;

- dinarsko-kraška različica živi vzhodno in znotraj linije Ilirska Bistrica, Postojna, Črni Vrh, južno pod črto Vrhnika, Grosuplje, Žužemberk in zahodno od črte proti jugu do vrhov Mirne in Poljanske gore vse do meje;

- sredozemska različica živi le jugozahodno od črte Postojna, Ilirska Bistrica do morja.

Območje Krasa, Trnovskega gozda in celotno Posočje do Boveca štejemo za prosto, v katerem se stikata in genetsko bolj ali manj prepletata in bojujeta dve sestrski, vodilni ter za svetovno čebelarstvo najzanimivejši čebelji pasmi. Tako je v liniji Trst - Tolmezzo in 50 km globoko v Furlanijo nastal naravni križanec (bastard), ki ga Italijani imenujejo furlanska čebela. Na naši strani zahodne meje so takšne čebelje družine (bastardi) najpogostejše v Goriških brdih, v Vipavski dolini ter na obrobju Krasa. Občasno ali manj se pojavljajo na celotnem Krasu, tudi na Koprskem ter v nižjih in srednje visokih delih Posočja.

V prejšnjem odstavku omenjeni kraji so hkrati tudi območje najpomembnejših pasišč. Tam je od začetka do konca pašne sezone razporejenih na stotine prevoznih enot čebel. Vsekakor je ugodno, da je v obdobju rojenja tam večina trotov z drugih območij, torej čiste kranjske pasme. S tem še dodatno (namerno ali ne, zavedajoč se ali ne...) potiskamo omenjeni medpasemski križanec iz našega prostora in s tem v naših krajih čistimo primesi italijanske pasme čebel. Zelo neugodno pa je nasprotno, če namreč del čebeljih družin v prevoznih enotah na tem območju izroji in se mlade matice plodijo tudi s troji bastardnih družin. Te, "pasemsko nečiste" družine nato odpeljemo na druge pašne po vsej Sloveniji. Troti teh, z rumenimi pasovi obarvanih družin, na različnih območjih naprej kvarijo genetsko čistost vseh tam živečih

čebeljih družin, katerih matice se plodijo. To se utegne zgoditi zlasti zato, ker je na območjih iglavcev in v višjih legah rojenje časovno poznejše. Največja škoda je, če se to zgodi na komercialnem vzrejališču matic. Takšno onesnaženje bi narava v nekaj letih očistila sama. Vsakoletnega onesnaženja pa sama ne more očistiti sproti... Naštel sem številna ugodna dejstva in skrb vzbujajoče resnice o naši izvorni čebelji pasmi. Pomembno je, kaj bomo v praksi storili čebelarji in kaj državna regulativa. Predvsem moramo čebelarji zdaj bolj kot kadar koli doslej upoštevati priporočila prof. J. Verbiča, prof. E. Senegačnika, dr. J. Riharja in drugih čebelarških avtoritet, ki **stalno ponavljajo nujnost sprotno osnovne odbire v vsakem čebelnjaku**. Osnovno odbiro druge stopnje naj bi pri vzrejevalcih matic in v komercialnih vzrejališčih nadzorovala strokovna služba. Osnovna odbira najvišje tretje stopnje je lahko samo znotraj strokovne službe in na zanesljivih plemenilnih postajah, kot sta v Kamniški Bistrici in na Zelenici itd. Seveda mora biti odbira izvedena na podlagi strokovnih argumentov, ne pa na podlagi kratkoročnih pridobitnih koristi. V zadnjih letih namenjamo osnovni odbiri vse manj pozornosti, premalo jo poudarjamo, o njej se skoraj ne piše in ne govori, le genetsko onesnaženje se stopnjuje. Ob prelomu tisočletja je treba glede na potrebe in višjo stopnjo usposobljenosti čebelarjev spremeniti merila osnovne odbire. Vsak čebelar želi imeti predvsem čim več medu, tega pa si ne smemo želiti samo kratkoročno.

Pri vseh čebeljih družinah moramo najprej dosegati nujne dolgoročne cilje, ki so:

1. odbira pasemsko čistih družin (brez odstopanj) s čim manjšim številom ploditev v sorodstvu;
2. odbira in selekcija na čim večjo možno živalnost družin v vseh obdobjih leta, zlasti pa po 20. juliju;
3. odbira in selekcija na čim manjšo stopnjo rojivosti glede na gostoto čebel v dm³ in glede na celotno prostornino panja;

Šele ko čebele tako odberemo ali selekcioniramo, odbiramo čim boljše medarje, najbolj mirne čebele in najbolj mirne na satju, z najbolj čistem nagonom, odporne proti boleznim... ter še z vsemi zgoraj opisanimi in tudi drugimi lastnostmi. Le na tak način si bomo za daljši čas zagotovili visok odstotek čebeljih družin, ki bodo dobri medarji, mirne, zdrave, ki nam bodo v zadovoljstvo in korist. Zadovoljni bodo tudi kupci iz tujine. **Odbira družin na živalnost in stopnjo rojivosti** je možna le v medsebojni soodvisni primerjavi in v več kot 126 dm³ (litrov) prostornih

panjih. Zato v klasičnem AŽ panju brez prostorninskih dodatkov popolna strokovna selekcija zaradi navedenega ključnega argumenta sploh ni izvedljiva. **Z nekaj pozornosti in malo truda je zato brez težav povsem izvedljiva le osnovna odbira na pasemsko čistost in preostale selekcijske zahteve, to pa bi bilo za naše čebelarstvo izjemen uspeh.** Ta cilj je lahko doseči, ne glede na panjsko prostornino. S tem bi v nekaj letih očistili kranjice vseh rumenih sestavin, v desetletju pa izločili vse genetsko slabše primerke, ki ne dosegajo zahtev sodobnega in strokovno podkovanega čebelarja v Sloveniji. Predvsem bi s prakso osnovne odbire v naš čebelarški vsakdan ukoreninili boj z varozo. Za to je zavest premalo, potrebni pa sta spodbuda in kontrola. To bi bil eden najmočnejših argumentov v Bruslju, ker imajo tudi oni oči in strokovnjake in nekateri od njih že vedo, koliko se opiramo na naravne pasemske danosti, koliko smo strokovni in vplivni ter kakšni so naši strokovni in komercialni rezultati. Tam je interesov veliko, mi smo pa majhni!

Na drugi stopnji odbire, to je pri vzrejevalcih matic, morajo biti zato merila za odbiro in selekcijo zahtevnejša. Na najvišji strokovni ravni in na zanesljivih plemenilnih postajah je po mojem mnenju nujno strogo slediti zahtevi selekcije za pleme. Brez dvoma je najpomembnejše dosegati cilj, ki ga zahteva spoznanje čebelarke prakse in teoretikov doma in v tujini, da je namreč treba najprej v selekcijskih naporih za vrhunsko pleme, nato pa s primernimi tehnološkimi potezami v praktični uporabi omiliti dve pomembni in moteči slabosti kranjske pasme čebel. Najprej premajhno živalnost (številčnost), še posebej po 20. juliju, nato pa še precejšnjo rojivost pred kresom. Šele po poprejšnjem selekcijskem doseganju teh dveh ciljev je smiselno in zanimivo pokazati in dokazati najbolj medonosne in najbolj mirne selekcionirane linije s preostalimi odlikami, ki jih ima naša pasma na pretek. Vse te odlike, poleg izjemne medonosnosti, ne morejo nikjer v praksi priti do izraza, če je čebel v družini premalo ali če so prevečkrat in preveč časa v rojilnem razpoloženju. Noben vrhunski čebelar ali vrhunski raziskovalec čebel ne bo, na primer, z 20 odstotkov izboljšanimi medonosnimi in drugimi odlikami pri čebelji družini nadoknadi izgubljene moči in pridelka, če bo v njej za 20 odstotkov manj čebel. Še manj bo družine pripravil do ustrezne nabiralne vneme, če bodo za 20 odstotkov bolj in prej prehajale v rojilno razpoloženje. In končno, nič ne bo od njegovih prizadevanj, če bo družina izrojila, roj pa povrhu vsega še pobeignil. Če na podlagi odbire in selekcije dosegamo povprečno samo za 20 odstotkov številnejše družine in za toliko manj rojive, je to veliko že pri povprečni medonosnosti. In na tej točki se bo v prihodnosti

odločala usoda izvorne kranjske pasme čebel iz Slovenije.

Temeljno je vprašanje, ali bo sicer vplivni strokovni in komercialni del čebelarstva v svetu znova spoznal resnične prednosti kranjske pasme čebel iz njene izvorne dežele Slovenije, od koder se je ta pasma razširila po svetu. Kaj bomo za to storili mi? Morda bodo dajali bolj prednost selekciji Sklenar - Pešec - Troisek - Singer iz Avstrije ali selekciji z otokov pred Hamburgom? Lahko se zgodi, da bodo v organizaciji vzrejevalcev za vzrejo kranjske pasme čebel v ZDA še naprej upoštevali rodove iz Srbije, lahko pa jih bodo celo odbirali iz družin neposrednih potomk čebel, ki so jih tja iz Slovenije poslali še Benton, Ambrožič, Strgar in drugi. Češki raziskovalci so bili lani navdušeni nad našimi plemenskimi območji in odvzetimi vzorci... Ko bo razčiščeno to vprašanje, bodo na vrsti še velike rezerve in možnosti v uporabi tehnologije. Kajti številčnost oz. živalnost je poglavitna odlika medonosnih čebel, omogoča pa jim zadržano življenje, prezimitev, nabiranje presežkov hrane in njihov obstoj po vsej zemeljski obli. Čebelja družina je superorganizem, sestavljen iz nebogljene posameznih osebkov, kar je pri čebeljih družinah posledica in pogoj, podrejena je strogim naravnim zakonitostim, med katerimi ima odločilno vlogo zakon prehoda številčnosti v kakovost! In zato lahko merimo medonosnost in stopnjo rojivosti **najprej s stopnjo številčnosti**. Z vsakim drugačnim pristopom dobimo izkrivljeno sliko kakovosti. Pri nas vse preveč iščemo samo dobre nerojive medarje v 90 litrih delovne prostornine velikih panjih. V njih morajo družine, ki nosijo v sebi genetsko sposobnost nadpovprečne številčnosti, nenehno izrojevati in tako najdragoocenejše sproti izločamo z opravičilom pretirane rojivosti. Po tem se tudi razlikujemo od povpraševanja tujcev po naši čebeli. To zmoto bomo v splošnem razreševali na področju tehnologije. Pri vzrejevalcih je ta praksa že zdaj nedopustna, in če ne gre drugače, težavo odpravimo z zakladami.

Ni sramotno, če se čebelarju prevažalca pojavi v kakšnem panju rumene pasanke. Sramotno pa je, če ima iz leta v leto veliko teh rumenih križank in ničesar ne ukrene. Povsem jasno je, da se ob zahodni meji temu ni moč povsem izogniti. Za čebelarja ni prijetno, če mu pobegne veliko rojev, prav hudo pa je, če so kupljene matice genetsko sicer ustrezne, fiziološko pa tako slabotne, da ob vsej negi v AŽ panju ne razvijejo družin in sploh niso sposobne rojiti. V LR panju takšna matica ne potrebuje dveh naklad za plodišče in s tem je tretja naklada celo leto odveč. Kaj o takšnih naših maticah mislijo v tujini, sem slišal tako od kupcev kot od strokovnjakov. Kaže, da je pri nas še pre malo vzrejevalcev matic, in čeprav je vzreja zelo

napredovala, so rezerve še velike. In kaj še storiti za zaščito naše kranjske pasme čebel? Krajevne različice izvorne pasme so naše posebno bogstvo. Že več kot desetletje si na vseh ravneh odločno prizadevam za uvedbo naravnih zavarovanih območij posameznih ekotipov ali bolje rečeno zavarovanih območij poglavitnih skupin krajevnih različic. V najvplivnejših strokovnih čebelarskih krogih pa se je pojavil odpor do mojih predlogov. Tudi najmlajša skupina strokovnjakov predlog zavrača z argumentom, da mora zavarovano območje oz. rezervat obsegati populacijo nekaj tisoč čebeljih družin. Za naše razmere to ni sprejemljivo, ker bi s tem na preveč obsežnih območjih zavrla možnosti razvoja tržne pridelave čebeljih pridelkov, zlasti za prevažalce. Že zdaj ne moremo povprečno pridelati dovolj medu za domačo porabo in tega ne bomo mogli tudi v prihodnosti, zato pašnih območij ni mogoče zapirati za potrebe rezervatov. Pridelava je namreč odvisna predvsem od uspešnosti prevažanja čebel na pašo. Za območje rezervatov lahko torej uporabimo le manjša, manj medonosna območja, ki so za izrabo paše manj zanimiva in tja že zdaj ne prevažajo čebele. Na zavarovanem območju čebele tudi ne morejo biti izpostavljene genetskemu onesnaževanju, vnos čebel je kontroliran, izhod pa prost... Cilj je, da imajo bogato genetsko vrednost in zadovoljivo pestrost. Strokovno gledano, je zadeva dolgoročno res na meji možnega, kljub temu pa je nekaj treba storiti. Če bo skupini pogajalcev uspelo doseči, da bi za zavarovano območje razglasili celotno območje države, bi bil to brez dvoma zgodovinski dosežek. Kaj pa, če jim to ne bo uspelo? Zato za našo uporabo in kot zadnje možno zavarovanje predlagam naslednjo kompromisno rešitev:

1. Razglasitev zavarovanih območij osnovnih skupin krajevnih različic naše čebelje pasme s soglasjem stroke in na podlagi ustreznega administrativnega postopka in pravilnika.
2. Vsebinsko in formalno spremembo statusa plemenitih postaj v Kamniški Bistrici in na Zelenici po mednarodnih merilih v izjemno zanesljive plemenilne postaje pod strokovnim vodstvom in strogim nadzorom. Delo na teh dveh postajah (ali vsaj na postaji v Kamniški Bistrici) naj bi imelo najprej strokovni in šele nato gospodarski ter reprezentančni namen. Za takšno spremembo ni velikih ovir. Postaji sta že dalj časa z odlikom ustrezno zavarovani in po mednarodnih merilih izpolnjujeta vse naravne pogoje za spremembo statusa.

Premisleka vredna in krajevno najbolj sprejemljiva zavarovana območja krajevnih različic so:

Za alpski ekotip:

1. območje zgornjega dela Savinjske doline nad Lučami, više od Igle; to so Robanov kot, celotna Solčava in Logarska dolina do vrhov gora;
2. območje Bohinja za črto Polje - Srednja vas do vrhov gora.

Za panonski ekotip:

1. ožje območje v Slovenskih goricah, najverjetneje v občini Ormož, severno od mesta - odvisno od dogovorov in strokovne presoje;
2. na majhnem območju Goriškega v okolici krajev Križevci, Domanjševci, Hodoš, Dolenci, Šalovci... - odvisno od dogovorov in strokovne presoje, lahko je odločitev samo za eno manjše območje.

Za dinarsko- kraški ekotip:

1. območje znotraj krajev Krvava Peč, Rob, Karlovica, Nova vas, V. Bloke, Žilce - Krvava Peč, po dogovoru je možna delna sprememba. V zgornjem toku Iške je odličen prostor za superplemenilno postajo;

2. območje Suhe krajine kot alternativa.

- Za sredozemski ekotip verjetno ni potrebe, če pa bi to zahtevali, je edina možnost južno od ceste Hrpelje - Starod, državna meja, Slavnik - Hrpelje.

Vesel bom morebitnih dopolnitev predloga. Že iz samega poznavanja teme je jasno, da imamo prostora za oblikovanje zavarovanih območij zares malo. Zato tudi ni mogoče zavarovati posameznega vzrejevalca matic, kot bi marsikdo želel. Pomembno je, da je njegovo območje z okolico pod ostrejšim zdravstvenim nadzorom in da ima društvo red na pasiščih.

Predlogov in podatkov je za eno branje in razmislek dovolj. Pisani so z dobrim namenom, brez kritike ali ocen naporov drugih. Zavzel se bom za to, da bo osnovna izbira v mojih čebelnjakih postala stalna skrb in zaveza, to pa je za vsakega prevažalca velika in s težavo uresničljiva obljuba. Vendar druge poti ni. K tej skupni nalogi spodbujam vse čebelarje v Sloveniji. Če se bomo poenotili tudi glede preostale vsebine tega prispevka in se lotili dela, bom z vsemi svojimi močmi prispeval k skupnemu uspehu.

UNIČEVANJE VAROJ Z HLADNIM OLNJIM POSTOPKOM

PAVLE ZDEŠAR

Do nedavnega smo številni uporabljali aparat fureto, s katerim smo vročo oljno meglo uplinili v panj. Ta postopek je zelo učinkovit, vendar je nevaren za čebelarjevo zdravje, poleg tega pa tudi skrajša življenjsko dobo čebel. Opozoriti vas moram še na veliko nevarnost povzročitve požara. Po letu dni preizkusov sem z metodo hladnega oljnega zamegljevanja razvil nov, zelo uspešen postopek in o njem v diskusiji na zastavljeno vprašanje poročal že na lanskem enaindvajsetem državnem seminarju čebelarjev v Celju. Moji letošnji rezultati zatiranja varoe so preseglji vsa moja pričakovanja.

Ta način hladnega zamegljevanja temelji na dodajanju aktivnega sredstva v parafinsko olje. Zračna razpršilka z dva do pet atmosfer pritiska zraka s posebej prirejeno predkomo in šobo razprši olje v mikronske drobne delce. Od 0,5 do 1 ml razpršenega olja že zapolni cel panj s suho lebdečo oljno meglo, v kateri je eno izmed registriranih aktivnih sredstev v tolikšni količini in koncentraciji, kot jo predpisuje veterinarska stroka. Prednost oljnega postopka je v tem, da najtemeljiteje in sproti ubija varoe, ki se izlegajo iz zalege, da je sredstvo v olju delujoče osem do največ šestnajst

dni in da varoi zapira dihalne poti, kar so s poizkusi dokazali že evropski raziskovalci.

V vodni megli je aktivna substanca obstojna le tri ure in pol do enega dneva in pol. Pozimi je voda hladna, aceton pa precej jedko raztopilo, ki draži dihala, oči in čutnice. Olje pozimi varuje pred mrazom in dovolj je le enkratno zamegljevanje. Poleti, ko ni paše, pa zamegljujemo le dvakrat v presledku osem dni. Tako bodo čebele prejele v panj najmanj "kemije" v primerjavi z zdaj znanimi in uporabljenimi postopki. Zamegljevanje enega plodišča pozimi traja le pet sekund, celotnega panja poleti (plodišče in medišče) pa deset sekund. Aparatura, ki jo je izpopolnil čebelar in tehnični strokovnjak, ne masti, je preprosta za uporabo, poleg tega pa je delo z njo najhitrejše od meni doslej znanih metod. Ne škoduje čebelam, čebele poleti takoj po zameglitvi le malo vzletijo in se nato pomirjene vrnejo v panj. Potrebujemo le dovod zraka pod pritiskom in zelo majhne količine olja in registrirane aktivne substance. Doslej nisem ugotovil nobenih negativnih posledic. Vsem, ki bi želeli izvedeti še kaj več o opisani metodi, sem pripravljen odgovoriti. Vprašanja lahko pošljete tudi na uredništvo Slovenskega čebelarja.

NAKLADNI PANJI, NJIHOV ZGODOVINSKI RAZVOJ IN STANDARDIZACIJA – VABILO NA POSVET V VELENJE

Slovenci se (žal) ne moremo pohvaliti, da smo sprejeli standardni nakladni panj. Prevladuje Langstrot Roothov panj, vendar si tudi ta že nekaj desetletij zaman utira pot do naših čebelarjev. Premnogi so poizkusili in le redkim je uspelo obvladati ustrezno tehniko čebelarjenja z njim. Nekateri so ga prilagodili našim podnebno-pašnim razmeram in naši čebeli: Z zmanjšanjem števila satov z deset na osem (Korbar ...), z zamenjevanjem krajnjih satov s toplotnimi opaži in uporabo nizkih Manleyevih satnikov (Klun ...), s stiskanjem panjev v skladovnice in improvizirane čebelnjake (Veber, Nared...), z uporabo lahkih izolacijskih materialov za izdelavo panjev (Adlešič...), z uvedbo utorov oz. "folcev" in še bi lahko naštevali. Ni kaj, res pestra paleta uspešnih prilagoditev oziroma predelav standardnega LR panja.

Da bi globlje spoznali stanje na naši "nakladni panjski sceni" in da bi lažje našli skupno pot v prihodnje, smo se člani ČD APIS v Velenju odločili, da organiziramo posvet, na katerem bomo poskušali spoznati zgodovino (uvajanja) nakladnega panja v Sloveniji, vzroke za sedanje stanje, ter poenotiti ("standardizirati") naše poglede v prihodnost. Uvodni nagovor bo podal g. Stane Sajavec, nekdanji tajnik kluba Antona Janše in aktivni organizator čebelarstva izobraževalnega kluba v Mariboru, v pogovoru pa bodo sodelovali še nekateri vodilni slovenski čebelarji teoretični in praktiki.

Vabimo vse, ki vas omenjena problematika zanima, da se nam pridružite v petek, 5. februarja, ob 18. uri na OS Miha Pintar Toledo, Kidričeva 21 v Velenju. ČD APIS – MATJAŽ VEHOVEC

ODMEVI NA PROSLAVO 125-LETNICE ORGANIZIRANEGA ČEBELARSTVA NA SLOVENSLEM ANTON SEDMAK – KOPER

Čebelarstva zveza Slovenije je v soboto, 19. decembra 1998, v Unionski dvorani v Ljubljani pripravila slovesnost ob 125-letnici organiziranega dela v čebelarstvu.

Proslave se je udeležilo veliko čebelarjev in tudi drugih gostov, med njimi pa sem bil tudi sam. Po dolgem času sem spet prišel tja, kamor sem nekoč pogosto zahajal. Navadno starejši ljudje govorimo: "Čas teče, mi pa se staramo." In še res je. Zato pa se moramo spomniti naših prednikov in naše preteklosti. Če bi ne bilo naše preteklosti, bi tudi ne bilo naše sedanjosti. Izgledalo bi tako, kot da nas nikdar ni bilo.

Čebelarim že 42 let. Bil sem dolgoletni predsednik ČD Ajdovščina in ČD Koper. V tem obdobju sem prejel vsa tri odličja Antona Janše. V čebelarstvu so mi pomagali žena in oba sinova, vendar se sinova s čebelarstvom zdaj ne ukvarjata več. Še vedno čebelarim s 120 čebeljimi družinami, a žal je žena postala alergična na čebelji strup.

Kljub temu sam še vztrajam pri svojih čebelicah, tradicija čebelarjenja pa mi daje novih moči, tako da bom čebelaril toliko časa, dokler mi bodo to dopuščale moči.

Na proslavi ni bilo časa za nastope nas čebelarjev, saj je bila tako protokolarno kot programsko natančno določena. Zato bi želel izraziti svojo zahvalo, misli in čustva ob tem visokem jubileju.

Proslave sem se udeležil predvsem zato, da tudi sam počastim našo sveto čebelarstvo tradicijo in napredek, ki smo ga kljub vsemu dosegli v čebelarstvu. Poleg tega pa tudi zato, da se znova srečam s starimi znanci in prijatelji iz vse Slovenije in zunaj nje, in ker me je Čebelarstva zveza Slovenije povabila na podelitev posebnega priznanja za uspešno delo v čebelarstvu. Delo, ki je zame edinstveno in ki me še vedno vzgaja in navdihuje za srečnejše življenje. Zato se zahvaljujem vsem, ki so k temu prispevali, posebej pa tistim, ki so o tem presojali in odločali, ter ČZS za verifikacijo.

DRŽAVA REGRESIRA ANALIZO MEDU

Vse čebelarje, ki želijo analitično preveriti kakovost in sestavo pridelanega medu, vabimo, naj na ČZS, Cankarjeva 3/II, 1000 Ljubljana, prinesejo pol kilograma vzorčnega medu za analizo. Tisti, ki želijo svoj med zavarovati z zaščitno znamko, pa naj prinesejo dva enaka vzorca (eden ostane v arhivu).

Analiza stane le 2.210 tolarjev, razlika do polne cene analize (85 odstotkov) pa bo plačana iz državnega proračuna do porabe za to določenega denarja. Vse čebelarje zato vabimo, naj ponujeno priložnost izrabijo v celoti. Podrobnejše informacije dobite po telefonu številka 061- 210 992. ČZS

KAKO SKLANJAMO BESEDO VAROA?

prof. NUŠA RADINJA

Uredništvo je zaprosilo lektorico prof. Nušo Radinjo, da obrazloži kako se sklanja beseda **varoa**, saj želimo razčistiti ta jezikovni problem. Njeno mnenje je naslednje:

»Če najprej premislimo, katerega spola je beseda **varoa**, hitro ugotovimo, da gre za samostalnik ženskega spola. Za sklanjanje teh samostalnikov imamo na voljo štiri sklanjatev. Ker se beseda končuje s končnico -a, jo lahko takoj uvrstimo v prvo sklanjatev, kot vse druge samostalnike ženskega spola s takšno končnico. Čeprav je beseda latinskega izvora (iz *Varroa jacobsoni*), se je delno že prilagodila slovenskemu jeziku, zato jo štejemo med privzete oziroma podomačene besede. Tako smo ji delno prilagodili zapis (*Varroa-varoa*), še bolj pa smo jo našemu jeziku prilagodili v regibanju. Pri tem se po analogiji ravna po starejših besedah tega tipa, kot sta npr. *aloe*

(izvira iz grškega jezika) in *oboa* (izvira iz italijanskega jezika). Po Slovenskem pravopisu, Slovarju slovenskega knjižnega jezika in tudi po Verbinčevem Slovarju tujk se besedi sklanjata kot: *oboa, oboe, oboi, oboo (...); oboi, oboj, oboama, oboi (...); oboe, oboj, oboam, oboe ...; aloa, aloe, aloi, aloo (...); aloj, aloam, aloi (...); aloe, aloj, aloam, aloe ...* Zato tudi: *varoa, varoe, varoi, varoo (...); varoi, varoj, varoama, varoi (...); varoe, varoj, varoam, varoe ...*

Torej, med samoglasniški sklop se ne vriva soglasnik *j*. Tako je tudi pri nekaterih podobnih samostalnikih ženskega spola, vendar z drugačnim samoglasniškim sklopom (*Livia, Livie, Livii ...; alinea, alinee, alinei ...*).

Nasprotno pa z *j* pogosto podaljšujemo osnove tistih samostalnikov moškega spola, ki se končujejo na -o, npr. *rolo, roloja; rondo, rondoja* itd. «

POJASNILO K ČLANKU ZGODOVINA SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA AVTORJA PAVLA ZALETELA

Uredništvo je prejelo pismo v katerem pisec protestira zaradi, po njegovem, neprimerne besede "najlepši" dnevi, zapisane v zadnjem odstavku jubilejne številke Slovenskega čebelarja (12/98) na strani 337. S to besedo se tudi niso strinjali navzoči na enem izmed regijskih posvetov čebelarjev. Na te pripombe nam je, na našo prošnjo, avtor Pavle Zaletel postal naslednje pojasnilo:

"Dokler ne bo objavljen vir, v katerem je sporna beseda zapisana in tudi temeljito pojasnjena, bo moralo zadostovati le tole skromno pojasnilo."

Avtor Pavle Zaletel potem navaja še druge stavke iz omenjenega vira, ki pojasnjujejo pomen sporne besede. Ti stavki se glasijo:

"Naš narod je bil žal le trikrat v vsej svoji zgodovini res enoten. Za časa taborov, med NOB in na referendumu za osamosvojitve ... Med NOB je bilo kljub vsem grozotam še in še lepih trenutkov in dni za naš narod ... Ko je bila lakota, so naši ljudje zbrali še

in še hrane. Žene in dekleta so z njo napolnile zavitke in jih pošiljale zapornikom, internirancem, ranjencem v bolnišnice ... Občutek, da si nekomu vsaj skromno pomagali, je bil prelep ... Še lepše pa je bilo za tiste, ki so to dobivali, čeprav so bili med njimi celo na smrt obsojeni ... Občutek, da nisi pozabljen, da nekdo še vedno misli nate, je bil prelep ... Prelep je bil tudi občutek, da te tovariši rešujejo pred okupatorji, čeprav za ceno svojega življenja ... Zavest, da bo kmalu konec vojne in da bomo vsi Slovenci živeli združeni v eni državi je bila prelepa – enkratna."

V nadaljevanju avtor ugotavlja:

"Sporno besedo – stavek, kot večino tega kratkega odgovora na to nesoglasje sem prepisal iz knjige istega avtorja (T 121). Dokler pa ne bodo objavljeni viri, bo treba zaradi avtorskih pravic pač še počakati na obširnejšo obrazložitev vsega tega v omenjeni knjigi."

Iz društvenega življenja

REGISTRACIJA PREVOZNIH ČEBELNJAKOV

Milan Runtas

Čebelarstva zveza Slovenije je na Ministrstvo za notranje zadeve ter Ministrstvo za znanost in tehnologijo 19. maja 1998 (št. 178/98) naslovila dopisa in nanju prejela tudi odgovora. Tokrat objavljamo povzetka zahtevkov in odgovorov.

Dopis

V prevozne čebelnjake predelani tovorni avtomobili in avtobusi so povečini že vsi stari več kot deset, dvanajst let, zato bodo morali po novem zakonu o varnosti cestnega prometa vsake pol leta opravljati tehnične preglede.

Druga težava pa so tahografi. Predpis o obveznem testiranju tahografov povzroča precejšnje nepotrebne stroške, povrh vsega pa so tahografi povečini zastareli, tako da serviserji zanje nimajo več rezervnih delov in čebelarji so prisiljeni kupovati nove, drage aparate.

Oboje, ob številnih drugih nevšečnostih (bolezni čebel, drage in zapletene veterinarsko-sanitarne zahteve in pristojbine, izguba bogatih čebeljih pasišč v republikah nekdanje skupne države itd.), bo še pospešilo zmanjševanje zanimanja za prevozno čebelarstvo. Že doslej je več kot 150 prevoznih čebelarjev opustilo svojo dejavnost in tako za nekaj sto ton osiromašilo ponudbo domačega medu. Tak trend se bo z zaostrovanjem predpisov na prej omenjenih področjih le še nadaljeval.

Zakaj?

Večina prevažalcev prepelje svoje prevozno čebelarstvo na dve, le redki na tri paše. V začetku maja na Primorsko ali v Prekmurje, nato pa na smrekovo ali hojevo pašo na Pohorje oz. v notranske gozdove in konec avgusta nazaj domov na prezimovanje. Večina je torej na poti približno štiri do šest noči (čebele se vozijo le ponoči), prevozijo pa 500 do največ 700 kilometrov (Prekmurci in Štajerci ne vozijo na Primorsko in Notranjsko in nasprotno). Prisiljeni so voziti umirjeno, ker čebele ne prenesejo močnih tresljajev ("dirkanje" torej odpade) in ker mora biti prevoz čim krajši, vedno iščejo najugodnejše povezave med dvema pasiščema.

Predlagamo, da spremenite predpise, ki urejajo prevozne čebelnjake, tako da:

- prevoznemu čebelnjaku ne bo treba imeti tahografa; to je po našem mnenju v skladu z 12. točko 2. člena Pravilnika o meroslovnih zahtevah... (Ur. list RS, št. 61/98), po katerem se določila

novega pravilnika ne nanašajo na vozila za nekomercialni prevoz blaga za osebno rabo;

- da za prevozni čebelnjak zadošča le en tehnični pregled na leto (pred čebelarstvo sezono) in registracija za pol leta brez vračanja registrskih tablic, kot je predvideno v 3. točki prvega odstavka 174. člena Zakona o varnosti cestnega prometa (Ur. list RS, št. 30/98), ki v 237. členu tudi predpisuje, da mora zakonodajalec najpozneje v dveh letih od uveljavitve zakona omogočiti registracije vozil za krajše obdobje, kot je eno leto, trajanje veljavnosti registracije pa bo razvidno iz nalepke.

Če boste želeli dodatne informacije, smo vam jih pripravljeno sporočiti pisno ali pa se z vami pogovoriti.

V pričakovanju razumevanja in pomoči pri razreševanju naših težav vas lepo pozdravljamo.

Odgovori:

Ministrstvo za notranje zadeve kot predlagatelj zakona o varnosti cestnega prometa je v pisnem odgovoru z dne 28. maja 1998, št. 0212-8-10612/98, odgovorilo, da "je vozilo lahko v cestnem prometu, če je tehnično brezhibno in opremljeno s predpisanimi brezhibnimi napravami ter opremo, ki je za posamezno vrsto vozil obvezna, in da je registrirano. V pripravi je novi podzakonski akt, v katerem bo obravnavan tudi primer, kot ga navajate v vašem vprašanju".

Odgovor je podpisal državni podsekretar in direktor uprave policije g. Stanislav Veniger.

Odgovor Ministrstva za znanost in tehnologijo, Urada za standardizacijo in meroslovje, ki ga je podpisala svetovalka vlade ga. Nataša Mejak-Vukovič, pa je bolj nejasen in nam ne odgovarja na vprašanje, ali morajo biti prevozni čebelnjaki opremljeni s tahografom ali ne. Citiramo zadnja dva odstavka odgovora.

"Drugi člen pravilnika taksativno našteva tiste primere, v katerih ni potrebno, da so tahografi overjeni. Konkretno to pomeni, da za vozila za nekomercialni prevoz blaga za osebno rabo ne obstaja obveza, da imajo overjen tahograf. Navedeno določilo pravilnika pa še ne pomeni, da tem vozilom ni potrebno imeti tahografa. Obveznost imeti tahograf predpisujejo drugi predpisi.

V primeru, da nek drug predpis določa obveznost, da imajo prevozni čebelnjaki tahograf, bi se postavilo vprašanje, ali morajo biti takšni tahografi overjeni. Mnenje smo, da prevozni čebelnjaki ne spadajo pod pojem "vozila za nekomercialni prevoz

blaga za osebno rabo", kadar gre za prevoz v povezavi s pridobitno, torej komercialno dejavnostjo."

Z obema odgovoroma pristojnih ministrstev nismo zadovoljni, zato smo z dopisom prosili ministrstvo za kmetijstvo, naj nas pisno podpre pri naših zahtevah. Z argumentirano pisno podporo ministrstva za kmetijstvo, tej bi se lahko pridružile tudi pisne podpore čebelarških društev s terena, bomo še enkrat pritisnili na pristojna ministrstva, naj prilagodijo predpise, s katerimi bomo bolj zadovoljni tudi čebelarji.

Dokler pa prej omenjeni predpisi ne bodo spremenjeni, svetujemo prevažalcem čebel, da registri-

rajo prevozne čebelnjake marca ali aprila, tako da jim v isti čebelarški sezoni, to je po šestih mesecih (če imajo vozila starejša od 12 let) vozila ne bo treba še enkrat registrirati. Trudili se bomo, da bo pristojno ministrstvo čim prej izdalo podzakonski predpis, ki bo dovoljeval registracije vozil po mesecih. Ali nam bo uspelo pridobiti toliko somišljenikov med poslanci državnega zbora, da bi samo za nekaj sto prevoznih čebelnjakov spremenili tista določila zakona o varnosti cestnega prometa, ki predpisujejo šestmesečne tehnične preglede vozil, ki so starejša od 12 let, pa bo pokazal čas. O vsaki spremembi na bolje vas bomo seveda takoj obvestili.

ŠMARSKI ČEBELARJI SO DOBILI NOV ČEBELARSKI DOM

Ob praznovanju občinskega praznika v Šmarju pri Jelšah 20. junija 1998 so bili veseli predvsem tamkajšnji čebelarji. V neposredni bližini OŠ Šmarje pri Jelšah so namreč odprli nov čebelarški dom.

Na slovesnosti ob tej priložnosti se je zbralo veliko gostov. Praznovanja sta se kot županova gosta udeležila tudi predsednik Čebelarške zveze Slovenije g. Lojze PETERLE ter župan občine Podčetrtek g. Marjan DROFENIK.

ČZS je zastopal član predsedstva g. Martin CMOK, ZČD Celje pa g. Maks BUNŠEK. Praznovanja ob odprtju novega doma sta se udeležili delegaciji ČD Podčetrtek in ČD Rogaška Slatina. Navzoči so bili še predsednik občinskega sveta g. Stanko JAVORNIK, predsednik sveta KS-Šmarje pri Jelšah g. Jože CEROVŠEK ter pokrovitelji, občani-krajani in podporni družinski člani.

Navzoče je pozdravil predsednik ČD Šmarje pri Jelšah g. Slavko TIRGUŠEK ter v nadaljevanju predstavil namen in potek graditve. ČD Šmarje pri Jelšah šteje 29 članov, njihova povprečna starost je 62 let. Da bi svoje vrste pomladili, je bilo najprej treba zagotoviti ustrezne pogoje za delo društva in vzgojo mladih čebelarjev. Člani društva in podporni člani imajo zdaj primeren prostor za srečanja, izobraževanje in druženje. V ČD Šmarje pri Jelšah je v točilnici-učilnici prostora za 40 oseb, v čebelnjaku pa je "regal" za 15 čebeljih družin v AŽ panjih, od teh je 12 že naseljenih.

Posluh za čebelarstvo dejavnost imajo tudi v občini Šmarje pri Jelšah, saj je občina v dveh letih čebelarškemu društvu namenila sedemsto tisoč tolarjev za graditev in nakup sodobne opreme.

Posebej pa je poudaril veliko pomoč pokroviteljev ter se jim javno zahvalil, tako kot tudi vsem članom, ki so največ dela opravili sami, ter vsem, ki so pri graditvi kakor koli pomagali. Navzočim pokroviteljem in zaslužnim članom je podelil tudi posebno priznanje za pomoč in sodelovanje.

Nato je spregovoril župan občine g. Jože ČAKŠ. Najprej je čestital članom ČD Šmarje pri Jelšah za dosežene uspehe ter poudaril, da je čebelarstvo najzlahotnejša vrsta umnega kmetovanja. Za uspešno delo je občina Šmarje pri Jelšah v okviru praznovanja občinskega praznika dodelila čebelarškemu društvu občinsko denarno nagrado v višini osemdeset tisoč tolarjev.

Navzoče je pozdravil in nagovoril tudi predsednik ČZ Slovenije g. Lojze PETERLE. Dejal je, da mu je bolj pri sreju poezija te kmetijske panoge kot delo v državnem zboru. Prepričan je, da bo ČD Šmarje pri Jelšah tudi sodelovala pri pripravah in organizaciji kongresa APIMONDIE v Sloveniji leta 2003, ter da naj člani že zdaj razmišljajo o možnostih svojega prispevka, če ne drugače, vsaj s sprejemom gostov med kongresom samim. Po odprtju čebelarškega doma si je g. PETERLE z zanimanjem ogledal tako dom kot tudi čebelnjak.

Po pozdravih in čestitkah predstavnikov sosednjih ČD je župan občine Šmarje pri Jelšah g. Jože ČAKŠ skupaj s predsednikom ČD Šmarje pri Jelšah Slavkom TIRGUŠKOM slovesno prerezal trak ter izročil ključ čebelarškega doma njegovemu gospodarju in mentorju mladih čebelarjev Ivanu ŠIMUNIČU.

Predsedniku ČD Šmarje pri Jelšah g. Slavku TIRGUŠKU so člani društva izročili pisno zahvalo s podpisi vseh članov za njegov neizmerni trud pri graditvi čebelarškega doma. Na njej je odlomek Slomškove pisane besede:

"Tožiti nad slabimi časi ljudje dobro znajo. Zdihovati, da so ljudje čedalje hujši, slišimo marsikoga. Prav vse take tožbe so prazne, dokler roke križem držimo, hudobi na damo prosto rasti med nami. S tolažbami ne bomo poboljšali sveta, ne sami sebe, ampak vsak naj stori po svojem stanu, kolikor premore, in hitro bo boljši svet."

Nato so skupaj z gosti nazdravili s kozarcem penine in se prepustili zabavnemu delu slovesnosti,

Šmarki čebelarji smo si postavili skromen a lep čebelarski dom, v katerem se bomo sestajali in si izmenjevali izkušnje in pripovedovali o dogodivščinah pri čebelarjenju.

za katerega je skrbela skupina "BRAJDIČI". Praznovanje se je nadaljevalo pozno v noč, saj je bilo dovolj slaščic in medenega žganja ter drugih dobrot, ki so jih pripravile žene čebelarjev.

Med praznovanjem pa smo se že začeli pogovarjati tudi o nadaljnjih aktivnostih. Da so nekatere izmed njih uresničili že do tega zapisa, pričata sliki. To so poslikane panjske končnice, za kar sta kot

pokrovitelja in avtorja poskrbela ga. Ema ZABUKOVŠEK iz Rogaške Slatine in g. Jože CEROVŠEK iz Dvora pri Šmarju, sicer tudi bodoči član ČD Šmarje pri Jelšah. Obema se ČD Šmarje pri Jelšah iskreno zahvaljuje

NAJ MEDI!

Besedilo in fotografije: Ivan ŠIMUNIČ

Najzaslužnejši so seveda prejeli odličja za požrtvovalno delo, v organizaciji in pri gradnji doma.

ČEBELARSKO DRUŠTVO KARAVANKE BEGUNJE JE PROSLAVILO TRIDESETLETNICO DELOVANJA

Čebelarji iz kraja v katerem je bil rojen naš znameniti čebelar Anton Janša, so lani praznovali 30-letnico ustanovitve čebelarske organizacije. Dolga leta (družina je bila ustanovljena 14. januarja 1968) so bili čebelarska družina Rodine – Begunje pri Čebelarskem društvu Radovljica. Ustanovni člani so bili Ciril Jalen, Ivan Rodman, Janko Krmelj, Stanko Resman, pokojni Janez Arih in drugi. 10. decembra 1996

pa so sprejeli sklep o ustanovitvi samostojnega čebelarskega društva z novim imenom ČD Karavanke Begunje. Pobudnik za ustanovitev samostojnega društva je bil inž. Andrej Avsenik. Zdaj vodi društvo čebelar Miro Prešeren, zvesto pa mu pomagajo Ciril Jalen, E. Eržen, Jule Arh, Andrej Avsenik in drugi. Jubilej svojega delovanja pa so slovesno zaznamovali 6.9.1998 v Podgori pod Dobrčo

Člani ČD Karavanke Begunje smo zbrani pred čebelnjakom našega znanega čebelarja g. J. Arha.

ob čebelnjaku vzornega čebelarja g. Jule Arha. Vsi udeleženci proslave, the je bilo približno sto, večinoma članov čebelarkega društva z družinami, gostje iz sosednjih čebelarkega društev in krajan, so se v sončnem nedeljskem dopoldnevu ob prihodi lahko posladkali s čašico »strdenega« (medenega žganja) in z medenjaki. Nato so ob poti v sadovnjak občudovali manj znane čebelarke pregovore o čebelah in čebelarjenju, izdolbene na lesenih tablah ob poti.

Povezovalc program je bil g. Andrej Avenik. Nastopajoči so se odlično iskazali. To so bili mladinski pevski zbor Bonaventura Jeglič, operni pevec g. Jaka Jeraša in g. Tina Kelbel z igranjem na citre. Ustvarili so nadvse prijetno razpoloženje.

Predsednik društva g. Miro Prešeren je nato spregovoril o zgodovini društva in o načrtih za prihodnost. Najzaslužnejšim pa je podelil priznanja za dolgoletno delo v društvu. Med prihodnjimi nalogami društva je omenil ustanovitev rezervata za kranjsko sivko in ustanovitev čebelarkega centra v Begunjah. Ta bi povezoval čebelarje in bi bil zanimiva točka za udeležence kongresa Apimondie leta 2003. Pri tem upajo tudi na pomoč MKGP in Kmetijskega inštituta Slovenije.

Nato je govoril starosta društva Ciril Jalen, obudil je spomine na ustanovitev organizacije. Podaril je, da bo v prihodnje za čebelarje čebelarke organizacije še pomembnejša. Ivan Rodman pa je članom predstavil svoj izboljššan panj. V spomin na jubilej so posadili tudi vaško lipo pred cerkvijo Sv. Lucije, ki jo je blagoslovil dekan g. Martin Erklavec.

Vsi udeleženci so bili deležni odličnega srnjakovega golaža in pečenke, ki sta ju za jubilej prispevali Lovski družini Begunje in Stolžirovnica. Tako je veselo razpoloženje trajalo do noči, v prijetnem razgovoru pa so si čebelarji izmenjali veliko izkušenj. Vsem udeležencem bo proslava ostala v lepem spominu.

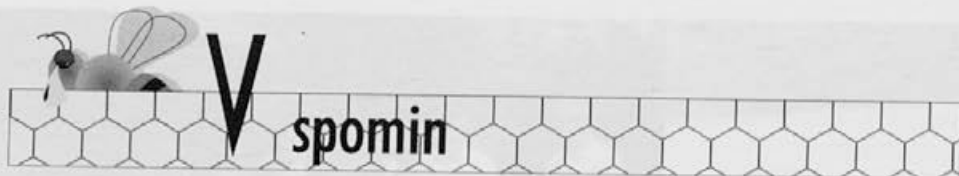
J. Arh in B. Eržen

J. Arh in B. Eržen

J. Arh in B. Eržen

Ciril Jalen, starosta društva in priznan vzrejevalec matic, je spregovoril zbranim članom, ob njem je dekan g. Martin Erklavec, ki je blagoslovil lipo pred cerkvijo Sv. Lucije.

V spomin

ANTON OBERŽAN

Rodil se je pred 85 leti v gorski vasi Briše pri Zidanem Mostu. Z veliko prizadevnostjo je postal višji gradbeni tehnik. Zaradi delavnosti in strokovne varnosti je dobil delo pri graditvi hidroelektrarn na Dravi. Zelena dolina Drave in bogata

pohorska pasišča so ga pritegnila k čebelarju. Čebelaril je več kot 40 let, dokler mu nista opešala moč in vid. Ob nakupu čebel se je vključil v Čebelarsko društvo Maribor in postal eden od najdejavnejših članov. Več let je bil predsednik nadzornega odbora Čebelarskega društva Maribor, referent za odlikovanja, čebelarski preglednik in poverjenik in predsednik Čebelarske družine Maribor-mesto. Predvsem pa je bil dober čebelarski tovariš in prijatelj ter pijazen svetovalec in pomočnik vsakemu čebelarju, ki je iskal strokovno pomoč. Še posebej je bil vabljn med prevažalce čebel v Prekmurje, na Kozjak in na Pohorje. Redno je prebiral revijo Slovenski čebelar, na sestankih pa je s kolegi pogosto razpravljal o strokovnih problemih čebelarjenja. Za vse požrtvovalno delo pri širjenju in strokovnem izpopolnjevanju čebelarjenja ga je Čebelarska zveza Slovenije odlikovala z najvišjim čebelarskim odličjem Antona Janše I. stopnje.

Od pokojnega Toneta smo se poslovlili aprila lani na dobrovskem pokopališču v Mariboru.

ČD Maribor-mesto

V SPOMIN RUDIJU RINCU

Pravijo, da mu je uspelo dočakati še lansko jesen in da se je, zadovoljno utrujen kot nešteto krat, ko je ob prvem mraku sklenil svoj delovni dan, tiho napotil proti svoji večnosti. Že dolgo je slutil, da se njegov čas izteka, da je vsak dan, ki mu je

naklonjen, ena sama čista milost, zato je natančno vedel, kako dragoceno je videti staro jablano v cvetu..., pomuditi se ob spominu na vinograd..., in kot nekoč, ko je duh premogel še več telesnih moči, sanjavo postaviti pred domovanjem čebel, ki vedo, da je treba preprosto izrabiti dan - od zgodnjega jutra do poznega večera - za dobro, lepo in plemenito...

Ko so ga na limbuškem pokopališču z dobrimi mislimi namenili večnosti, je vsak izmed prijateljev in znancev vedel, da je bilo vseh 87 Rudijevih let zelo dragoceni. Strokovno so ga obogatila leta kmetijske šole v Pekrah, praktično znanje je nabiral in ga pozneje razdaljal v drevesnici Kmetijskega zavoda v Mariboru ... in ni bilo malo tistih, ki jim je kot mentor stal ob strani.

Leta 1945 je bil med ustanovnimi člani Čebelarske družine Peter Močnik - Studenci Pekre in z njim je tako odšla še zadnja živa priča teh ustanovnih prizadevanj. Bil je tudi eden izmed redkih Slovencev, ki so si pridobili naziv "čebelarski mojster", svoje znanje pa je potrjeval tudi v praksi. Za svoje čebelarsko delo je prejel vrsto priznanj - od odličij Antona Janše vseh stopenj do zlatega znaka Petra Močnika, ki ga je prejel lani.

Ob vseh teh dejavnostih pa je Rudi Rinc našel čas še za

kaj drugega - sam ali s prijatelji je kar 84-krat osvojil vrh Triglava.

To jesen je stopil v drugo razsežje. Vedel je, da tako preprosto mora biti, saj je njegov čas zaznamovala narava. In ta ve za brst in cvet..., za bujnost in usihanje ... in za počitek, ko pride čas.

Čebelarska družina "Peter Močnik"
Studenci-Pekre

MILAN ROPRET

Avgusta, ko je bilo treba pripraviti čebelje družine za zimo, je moral Milan v bolnišnico na pregled. To ga je zelo skrbelo, kot da bi slutil, da se mu življenjska pot izteka. Še teden pred smrtjo je v bolnišnici praznoval 71. rojstni dan. Zanimalo ga je vse - predvsem pa so ga skrbele čebele.

Čebelariti je začel pred 40 leti na svojem vrtu, na katerem je gradil hišo. Čebele je tako vžljubil, da sta z očetom najprej zgradila čebelnjak. Čebelaril je s 30 družinami in jih poleti prevažal na pašo v Jelendol. V tem obdobju je doma pustil le nekaj prašilkov za vzrejo in menjava matice.

Bil je dolgoletni član upravnega odbora društva in nekaj let tudi njegov podpredsednik. Zavzemal se je za napredek, z nasveti pa je rad pomagal tudi mlajšim.

Za dolgoletno vestno delo na področju čebelarstva je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

Kot plemenitega, dobrega in poštenega čebelarja ga bomo ohranili v lepem spominu.

Čebelarsko društvo
Tržič

Čebelarji Čebelarskega društva Idrija smo se lani poslovlili od treh svojih članov.

BOJAN KRIŽAJ

V najlepšem mesecu leta, ko so čebele v polnem zagonu za novo sezono, je kruta smrt pretrgala nit življenja našemu Bojanu. Rodil se je pred 72 leti v Velikem Otoku pri Postojni. Njegova življenjska pot je bila razmeroma trnova, saj je moral že kot 14-letni fant na prisilno delo v Avstrijo. Pozneje je bil kot ujetnik ruske vojske poslan na prisilno delo v Sibirijo, od tam pa se je vrnil šele leta 1946. Po vrnitvi je služboval kot učitelj v Vipavi, Črnem Vrhu in nato v Idriji, kjer se je končno ustalil in si ustvaril družino. Kot učitelj biologije in kemije ter ljubitelj narave se je ukvarjal tudi s čebelarstvom. Čebelariti je začel pred dvajsetimi leti na pobudo svojih prijateljev lovcev in čebelarjev. Zaradi oddaljenosti od čebelnjaka, predvsem pa zaradi bolezni, ki ga je spremljala, ni čebelaril z več kot petimi družinami. Ob dobrem poznavanju teorije ga je vedno zanimalo, kako je s praktičnim delom. Žal ga je smrt prehitela prav tedaj, ko je načrtoval, da bo čebelnjak postavil v bližino svojega doma in tako čebelarim namenil še več svojega časa.

VIKTOR VELIKAJNE

Istega dne se je končala življenjska pot 57-letnega Viktorja Zahrbtina in trdovratna bolezen, ki ga je spremljala kar precejšen del njegovega življenja, mu je onemogočila, da bi uresničil marsikateri načrt. Kot delavec v Mercatorjevem skladišču je bil invalidsko upokojen. Po upokojitvi je začel čebelariti in se je takoj vključil v društvo, ker je vedel, da bo tako lažje in bolje spoznal delo v čebelarstvu. Čebelaril je s šestimi družinami in jim namenil veliko svojega časa. Vedel je, da je za uspešno čebelarjenje potrebnega precej znanja in prakse, zato je pri sosedih - čebelarjih vedno rad povprašal, kako postoriti to in ono, da bo bolje. Marsikateri načrt pa je odšel z njim v prerani grob.

JURIJ LESKOVEC

Sredi poletne vročine nas je pretresla novica, da se je ponesrečil Jurij in za posledicami nesreče po treh dneh umrl. Rodil se je pred 57 leti v kmečki družini v zaselku Dol pri Godoviču. Ker kmetija ni mogla preživljati številne družine, se je zaposlil v rudniku živega srebra v Idriji. Ko so rudnik zaprli, se je zaposlil v lesni industriji v Godoviču in se pred tremi leti upokojil. Čebelariti je začel že pred več kot 30 leti, predvsem na pobudo starejših čebelarjev. Začel je z manjšim številom družin, nato pa stalno čebelaril s 30 družinami in jih občasno tudi prevažal. Vedno pa je čutil potrebo po izobraževanju v čebelarstvu, zato se je včlanil v najbližje društvo, najprej v Logatcu, pozneje v Črnem Vrhu. Ko pa je bilo v Idriji ustanovljeno enotno društvo za vso občino, se je takoj včlanil vanj in postal njegov dejaven član. Sodeloval je tudi v društvenih organih. Za svoja prizadevanja je prejel tudi odličje Antona Janše III. stopnje. Kljub težavam, ki so ga spremljale skozi življenje, je ostal vedrega značaja in vedno pripravljen pomagati. Na pokopališču v Godoviču smo se od njega poslovili številni člani društva.

Predsednik ČD Idrija
Alojz Rupnik

JOŽE NOVAK

Zelena in cvetoča pomlad se je prevešala v poletje, ko nas je presenetila novica o smrti našega prijatelja, čebelarja in dolgoletnega člana naše čebelarke družine. Rodil se je leta 1916 v številni družini in se izučil za mizarja. Čebele so bile pri hiši že, ko se je Joško rodil, in tako je že zelo zgodaj spoznaval njihovo življenje. Vzljubil jih je in se odločil postati njihov varuh. Čebelaril je do svoje zadnje ure, kajti prav iz čebelnjaka je odšel k večnemu počitku. Za svoje delo je prejel tudi odličje Antona Janše, za dolgoletno sodelovanje v čebelarški družini Trebnje pa posebno priznanje. Čebelarji smo mu zelo hvaležni za vse nasvete, ki jih je posredoval mlajšemu rodu, in prav po tem se ga bomo še dolgo radi spominjali.

Čebelarška družina
Trebnje

FRANC PAVLOVČIČ

Avgusta lani se je iztekla življenjska pot našega dolgoletnega člana iz Postojne.

Bil je velik ljubitelj narave in njenih lepot. Čebelariti je začel leta 1956. Čebelji dom je zgradil na jasi v bližini jame Pivka. Ni mu bilo žal truda in ne časa za vzgojo in nego čebel.

Zaposlen je bil pri trgovskem podjetju Nanos v Postojni. Po upokojitvi se je intenzivno lotil čebelarjenja in je vsak dan obiskoval svoje varovanke. Z leti pa je bolezen upočasnila njegov korak, dokler ni ta za vedno zastal.

Tudi v čebarskem društvu je bil dejaven in delaven. Več let je bil tajnik društva, bil je član upravnega in nadzornega odbora. Za požrtvovalno delo v društvu in vestno čebelarjenje je prejel odličje Antona Janše III. in II. stopnje. Hvaležni smo mu za njegovo nesebično delo.

Pogrešali ga bomo prijatelji in njegove čebele.

Čebelarško društvo
Postojna

MATIJA ŠERAK

Lani jeseni, ko so se čebele že pripravljale na zimo, smo se poslovili od 77-letnega Matije Šeraka. Pokojni Matija je še pripravil čebele za zimo, potem pa je njegovo izčrpano telo omagalo. Čebelariti je začel leta 1950. Ko se je preselil v

Mursko Soboto, je s seboj pripeljal tudi 15 panjev in takoj se je vključil v čebelarško društvo. Na koncu je čebelaril s 75 panji, imel pa je tudi prevozni čebelnjak, s katerim je svoje čebele prevažal po naši lepi Sloveniji. V čebelarški organizaciji je z veseljem sprejemal različne naloge in med drugim je bil tudi predsednik Zveze čebelarških društev Murska Sobota, predsednik Čebelarškega društva Murska Sobota in večkrat član društvenih odborov. Svoje čebelarke izkušnje je rad posredoval mlajšim rodovom in že hudo bolan je v lanskem letniku Slovenskega čebelarja prikazal svojo tehnologijo čebelarjenja. Za svoje dolgoletno delo v čebelarstvu je prejel vsa tri odličja Antona Janše - III., II. in I. stopnje.

Ob njegovem odprtem grobu smo čebelarji izpustili čebele in jim na ta način pokazali, da so spet izgubile velikega prijatelja.

Od njega smo se na pokopališču v Murski Soboti poslovili čebelarji in številni drugi prijatelji.

ČD Murska Sobota

RUDI ROJINA

Bilo je v majskem cvetju in čebele so doživljale svoj letni vzpon, ko se je utrnila življenjska nit našega člana Rudija Rojine. V Ljubljani rojeni Rudi je tako v svojem 73 letu prenehal čebelariti pod šišenskim hribom sredi glavnega mesta, kjer mu je oče tudi dal prve čebelarke nauke. Še kot mladenič je skupaj z očetom prevažal čebele na ajdovo pašo na Sorško polje in pod Krim in se z njim veselil bogatega in zlahtnega pridelka.

Rudi je bil ekonomist in je bil zaposlen v Litostroju in Ljubljanski banki, čebelaril je z 20 AŽ panji. Po letu 1988, ko se je upokojil, je nekoliko zmanjšal čebelarstvo.

ČD LJUBLJANA CENTER

ZA MLADE PO SRCU

Ivan Pehant - Hoče

Mentorji čebelarških krožkov so na posvetu 15. decembra 1998 v Ljubljani že dobili čudovito pripravljen delovni učbenik **Čebela se predstavi**. Avtorica ga Marija Mlaker se je res potrudila in nas presenetila z delom, ki smo ga nestrpnost pričakovali. Še enkrat ji čestitam.

Upam, da ste krožkarji učbenik medtem že lahko kupili. Tako se boste še naprej seznanjali s čudovitim

svetom narave in pripravljali za uspešno čebelarjenje. Tudi ob pripravljanju na naše vsakoletno tekmovanje bo za vas nepogrešljiv. Za prvi dve težavnostni kategoriji tekmovalcev je v njem zajeto skoraj vse, na kar bodo morali znati odgovoriti.

Tokrat se boste lahko pozabavali z izpolnjevanjem. V njej so gesla iz znanja o čebelah. Odgovore na zastavljene opise vpišite v pripadajoči vrsti vodoravno.

Pomembna gospodarska dejavnost

Zelo pomemben dejavnik v razvoju rastlin

Veda o varstvu narave in okolja

Za oprave rastlin je pomemben

Čebelarjeva najljubša živalca

Čebela si gradi

Čebelja kraljica

Najbolj znani slovenski čebelar in učitelj

Pijača iz medu

Med pripravlja čebela

Sladke kapljice na drevju

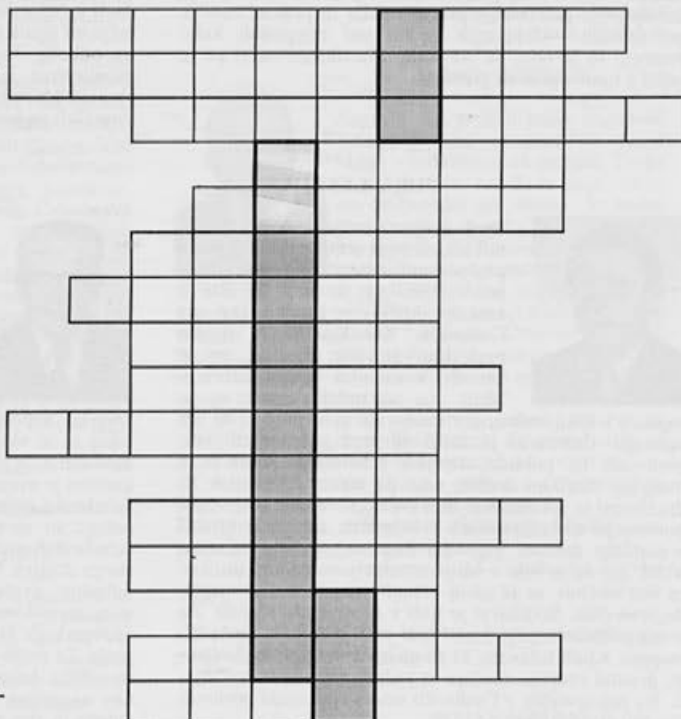
Zalega jih matica

Čebelji gradbeni material

Za obrambo imajo čebele

Priimek predsednika ČZ Slovenije

Tudi on je pomemben član v čebelji družini

Geslo izpolnjevanke napišite na dopisnico in jo do 10. februarja pošljite na naslov: Uredništvo Slovenskega

čebelarja, ČZ Slovenije, Cankarjeva 3/II, 1000 Ljubljana. Nagrajenc bo prejel knjižno nagrado.

SREČANJE MENTORJEV ČEBELARŠKIH KROŽKOV FRANC PREZELJ

V soboto, 5. decembra lani, smo se zbrali mentorji čebelarških krožkov na že tradicionalnem srečanju v Ljubljani. Kljub slabim vremenskim razmeram se je srečanja udeležilo 41 mentorjev čebelarških krožkov, kar je več kot leto prej.

Mentorje je pozdravil predsednik Čebelarške zveze Slovenije Lojze Peterle in jim zaželel uspešno delo tako na srečanju kot pri delu z mladimi, ki so porok za napredek naše dejavnosti.

Za popestritev programa in spodbudo mentorjem je z novo obliko dela z mladimi poskrbel mentor čebelarškega krožka iz Mengša Jože Boštjančič. Skupaj s svojimi varovanci je namreč za udeležence srečanja pripravil gledališko igrico z naslovom Kranjska sivka. Delo je sam napisal, zrežiral, naredil kulise in ga skupaj z nekaterimi člani Čebelarškega društva Mengše postavil na oder. Naj

bo zgled tudi drugim mentorjem po vsej Sloveniji. Predstava je bila imenitno izvedena in vredna vse pohvale. Izvajalce je osebno nagradil predsednik Čebelarške zveze Slovenije s povabilom v slaščičarno.

Osrednja tema dneva je bila predstavitev težko pričakovane novega učbenika v obliki delovnega zvezka z naslovom **ČEBELA SE PREDSTAVI**. Avtorica Marija Mlaker je v dveh šolskih urah predstavila namen, vsebino in način uporabe sodobno zasnovane in lepo opremljenega ter vsebinsko bogatega učbenika. Spoznali smo, da je uporaba vseh možnosti v novem učbeniku možna le ob upoštevanju navodil, ki jih je avtorica posredovala mentorjem na tem srečanju. Med drugim je povedala, da je pripravljena sodelovati tudi na drugih srečanjih, tako da bi učbenik lahko predstavila čim večjemu številu mentorjev iz vse Slovenije.

Mentorjem je spregovoril tudi predsednik ČZS g. Lojze Peterle in jim zaželel še veliko uspehov. Za čudovit učbenik je čestital avtorici g. Mariji Mlaker in prof. Janezu Miheliču, ki ga je uredil in opravil priprave za tisk.

Po kosilu smo nadaljevali delo na okrogli mizi pod vodstvom predsednika komisije za krožke Franca Prezlja. V uvodu je navzoče seznanil z delom komisije v minulem letu. Povedal je, da je Zveza organizacij za tehnično izobraževanje ponudila sodelovanje pri ustanovitvi vzorčnega izobraževalnega centra za čebelarstvo na eni izmed osnovnih šol. Pravilnik o tekmovanju mladih čebelarjev bo treba dopolniti, tako da bo primerljiv s pravilniki organizatorjev drugih tekmovanj za zunajšolske dejavnosti. Vprašanja z možnimi odgovori, ki so jih dobili vsi navzoči, so sestavljena iz gradiva v knjigi Od čebele do medu. To gradivo bo tudi podlaga za sestavo vprašanj za prihodnja tekmovanja. Vprašanja niso učno gradivo, ampak le pripomoček in pojasnilo, kje je možno poiskati razlago obravnavane snovi.

Avtorica novega učbenika Čebela se predstavi se je zahvalila za podporo in pomoč pri nastajanju učbenika dr. Juriju Senegačniku, prof. Janezu Miheliču in Francu Prezlju. Največ razpravljalcev je pohvalno ocenilo novo pridobitev in menilo, da bi bilo nujno organizirati podobne predstavitve učbenika tudi mentorjem po regijah. Predsednik ČZS Lojze Peterle je obljubil, da bo prodajna cena oblikovana v najkrajšem času, tako da bo

Avtorica g. Marija Mlaker je mentorjem predstavila vsebino učbenika. Foto: J. Mihelič

učbenik mogoče začeti uporabljati že v začetku novega koledarskega leta. Navzoči smo se strinjali z mnenjem Marije Mlaker, da bi moral imeti vsak član čebelarskega krožka svoj delovni zvezek. Učenci bodo vanj vpisovali svoje ugotovitve, po končanem obiskovanju krožka pa ga bodo uporabljali za osvežitev znanja, pridobljenega v krožku. Pogovor o novem pripomočku smo sklenili z zdravico avtorici novega učbenika.

Obravnava vseh drugih problemov, povezanih z vzgojo čebelarskega naraščaja, je bila pod vtisom osrednje teme srečanja, saj je novi učbenik očitno presenetil tudi rojene optimiste. Čeprav nam je na prejšnjih srečanjih vedno zmanjkovalo časa, smo tokratno končali še nekoliko pred predvidenim časom.

JOŽE RIHAR s.p. ČEBELARSTVO IN IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

- Izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarske lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev (lesice), osemsatna kasetna točila,
- Meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače, v zalogi pa imamo že narejene pogače po konkurenčnih cenah – pričajate se!
- Pri nas dobite žico za žičenje, satnike (rogličeni), testne mreže za lovljenje varoj, plastične razmike
- izdelujemo satnice in kuhamo voščine.

Prepričajte se o kakovosti in ugodnih cenah naših izdelkov. Čebelarska društva obveščamo, da po dogovoru lahko pridemo tudi k njim in jim ponudimo naše izdelke in storitve.

JOŽE RIHAR, Gabrje 42, 1356 Dobrova; tel/fax: 061/641-106

APIS M & D d.o.o.
MARKO DEBEVEC
ČUŽA 7
1360 VRHNIKA
tel., fax.: (061) 751- 282

Odprto: od 9.-12. in od 16.-18. ure

PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH
KUHA VOŠČIN IN TAKOJŠNJA MENJAVA VOŠČIN ZA SATNICE
PREVZEM VOŠČIN SAMO V PLASTIČNIH VREČAH DO 31. MARCA 1999
- NOVO! -

• IZDELUJEMO POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL, PO ŽELJI Z DODATKOM ZDRAVILNIH SREDSTEV

• APNENOGEL • NOSEMAGEL • STIMULANS • VAROGEL

• NA DEBELO IN NA DROBNO PRODAJAMO TUDI VSO ČEBELARSKO OPREMO

Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti.

• V zvezi s tem imamo urejeno vso dokumentacijo in vse možnosti za izdelavo.

• Satnice izdelujemo na novih sodobnih strojih, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli.

• Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 125 °C.

• Priporočamo Vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pridemo po vosek tudi sami (če ga imate več kot 300 kg).

• Iz enega kilograma voska po dogovoru izdelamo od enajst do dvanajst AŽ satnic.

• Cene za predelavo voska v satnice so zelo ugodne, in sicer od 220 do 250 SIT za kilogram.

• Vosek odkupujemo po 600 do 700 SIT za kilogram.

• V zalogi imamo satnike, šestkrat vrtane, zbite in lepljene.

ODPRTO IMAMO VSAK DELAVNIK OD 9. - 12. IN OD 16. - 18. URE, OB SOBOTAH OD 9. - 12. URE.

PRIZNANO VZREJEVALIŠČE MATIC ČEBELARSTVO DEBEVEC, APIS M & D d.o.o.VRHNIKA

Sprejemamo prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Konec maja in junija lahko pri nas dobite čebelje družine na petih in sedmih satih.

- NOVO ! -

PRVA POTUJOČA ČEBELARSKA TRGOVINA V SLOVENIJI

POZIMI IN SPOMLADI V OBDOBJU OBČNIH ZBOROV, ORGANIZIRAMO STROKOVNA PREDAVANJA IN NAKUP ČEBELARSKE OPREME V POTUJOČI ČEBELARSKI TRGOVINI

- Kupim** devetdeset dobro ohranjenih AŽ panjev na 10 S s čebelami ali brez njih. Tel. 061 775 058.
- Prodajam** cvetlični med in atestiran prevoznik čebelnjak TAM 6500. Telefon 062 702 566.
- Prodajam** kostonjev med in nekaj cvetličnega. Telefon 064 325 451
- Prodajam** zabojnik (kontejner) z 48 AŽ 10 –satnimi panji ter tovorno vozilo OM-ORSETO 15 IN –vozen z B kategorijo. Čebelje družine so močne in zdrave (z zdravniškim spričevalom).
Cena po dogovoru. Informacije po tel. 061 737 059 ali 041 723 122.
- Prodajam** TAM 60T-3B za prevoz čebel, vozen z B kategorijo, in avtoprikolico za prevoz 10 AŽ panjev, inf. 061 749 430 - po 18 uri.
- Čebelnjak** s čebelami ali brez, vzamem v najem do 50 km iz Ljubljane, inf. 061 335 780 Golob.
- Prodajam** večje število čebeljih družin na 9 in 10 S, matice so letnik 1998 iz domače vrzje, inf. Janez Švigelj 061 631 394.
- Kupim** 6 do 8 rabljenih AŽ panjev na 11 S, inf. Miloš Urbančič, Vrhloge 9, Slov.Bistrica 062 814 636.
- Ugodno prodajam** kakovosten cvetlični in kostonjev med, inf. 061 891 131.
- Prodajam** montažni čebelnjak za 6 AŽ panjev in 5 plemenilčkov, inf. 061 613 735.
- Kupim** več čebeljih družin na satju ali v panjih, inf. 065 29 581.
- Ugodno prodajam** tovornjak Hanomag s kontejnerjem, atestiran za prevoz čebel in 28 AŽ naseljenih panjev, inf. 066 76 861.
- Prodajam** naseljene AŽ in LR panje, propolis, matice 98 in vgradno tehtnico, inf. 0608 42 813.
- Prodajam** 50 čebeljih družin na AŽ satju (20 S), matice 1998. Prevzem v marcu ali aprilu. Rezervacije do prodaje 061 14 16 164 - zvečer.
- Prodajam** več zdravih čebeljih družin s panji ali brez in sadike evodije in limonovce. Inf. 065 67 156.
- Prodajam** prevoznik čebelnjak TAM 110 predelan in atestiran za 62 AŽ panjev. Telefon 061 641 344.

ČEBELARSKI NASVETI NA PRVEM PROGRAMU RADIA SLOVENIJA

V oddaji Kmetijski nasveti boste februarja lahko poslušali nasvete za čebelarje: V TOREK, 2. FEBRUARJA, ob 12.30, bosta Marija Mlaker in Janez Mihelič spregovorila o novi knjigi »Čebela se predstavi«, v TOREK 16. FEBRUARJA, pa bo Matej Blejec spregovoril o tem, kako lahko čebelar pridobi odličija za kakovost medu.

Ivanka Polanec, Radio Slovenija

Čebelarška zadruga

NEKAR

Prodaja: Anton Švigelj

Inf. pred 8. uro in po 20. uri na št.

(061) 48 48 42.

Pravim kozarcev in pokrovo vode prvi in bolji tonek.

Dodatno inf. Boris Sovažin po tel. št.

(061) 159 08 94, (041) 728 119

Kozarci za med velikosti:

720 ml 32 sit/kos

370 ml 23 sit/kos

Kovinski pokrovi Twist OFF

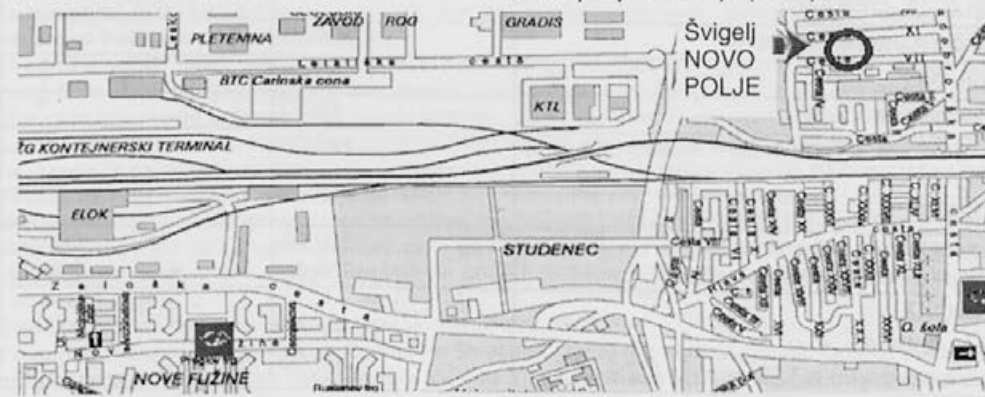
fi 82 mm 14 sit/kos

fi 66 mm 10 sit/kos

Kartoni za kozarce 60 sit/kos

Vreče za 200 l sode za shranjevanje medu
150 sit/kos.

Vreče pošljemo tudi po povzetju

ZANIMIVA PRIREDITEV "KRAŠKI MEDOVI" V TRSTU

19. februarja 1999, bo ob 10 uri, v veliki dvorani Trgovinske zbornice v Trstu, Borzni trg 14, (Camera di Commercio, Piazza della Borssa 14) zanimiva prireditev z naslovom "Kraški medovi". Predstavili bodo vse vrste medov, ki jih pridelujejo kraški čebelarji na obeh straneh meje. Poseben poudarek bo na medu rešeljike, ki je bil v prejšnji sezoni izbran za zmagovalca med medovi v Italiji. V razpravah o pomenu medu za človekovo zdravje bodo govorili strokovnjaki z univerz iz Trsta in Vidma, med njimi tudi prof. Franco Frilli. Na koncu prireditve bo tudi pokušina kraških medov. Vabljeni so predvsem slovenski čebelarji s Krasa, pa tudi vsi ostali, ki jih zanima ta tematika.

Franc Šivic -Podpredsednik ČZS

PRI ČEBELARSKI ZVEZI LAHKO KUPITE

Naročila sprejemamo na telefon 061 210 992

LITERATURA	ČLANSKA CENA/ sit	NEČLANSKA CENA/ sit
Od čebele do medu	6.650,00	7.980,00
Med in zdravje	7.500,00	9.000,00
Priročnik za začetnike	300,00	360,00
Mana iglavcev, napoved medenja	1.700,00	2.040,00
Zreja matic (Esenko)	1.260,00	1.520,00
Čebelarjev opravila (Debelak)	1.500,00	1.800,00
NOVO – Čebela se predstavi	1000,00	2.500,00
VIDEOKASETE		
Čebelarstvo	2.500,00	3.000,00
Zreja matic	2.000,00	2.400,00
NALEPKE, LETAKI		
Nalepka samolepilna za kozarce	4,50	5,50
Zaščitna znamka	6,00	-
Reklamni letak za prodajo medu (100 kos)	60,00	72,00
Ekološki letak – varujte čebele (100 kos)	500,00	600,00
Letak o medu (Rihar)	26,00	31,00
Zloženska "Čebelji panj"	13,00	16,00
IGRA – odkrivanje čebelarstva (gar.)	200,00	240,00
ODLIČJA, OBRAZCI		
Odličje A.Janše – komplet	3.000,00	-
Diplome	50,00	-
Evidenčni list člana	10,00	-
Razglednica s čebelarskim motivom "Iz roda v rod"	120,00	
POSTERJI		
Življenjski cikel čebelje družine	500,00	600,00
Kranjska čebela – njena dežela	200,00	240,00
ZNAČKE		
Zlata čebela	150,00	
Jubilejna značka 125-letnice ČZS	200,00	

RAZPIS ZA LOGOTIP KONGRESA APIMONDIJE

Čebelarska zveza Slovenije razpisuje natečaj za znak – logotip Mednarodnega čebelarskega kongresa Apimondie, ki bo leta 2003 v Sloveniji. Vabimo vse, ki želijo sodelovati na natečaju, da pošljejo svoje predloge oziroma osnutke logotipov na Čebelarsko zvezo Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana, s pripisom »LOGOTIP ZA APIMONDIO 2003«. Z avtorjem izbranega logotipa se bomo dogovorili o pogojih odkupa.

Čebelarska zveza Slovenije

ardem d.o.o.

Na Produ 38, Prevalje
2391 Prevalje

Tel.: 0602 287 301 Fax.: 0602 287 300

ČEBELARJI!

Prihaja čas spomladanskega krmljenja čebel. Pripravili smo INVERTNE POGAČE, mešanico fruktoze (sadni sladkor) in glukoze (grozdni sladkor), z vsebnostjo 95 % suhe snovi. Po sestavi so najbolj podobne medu ter mikrobiološko neoporečne.

Meljemo sladkor in kuhamo voščine!!!

Casopis Slovenski čebelar je ustanovilo "Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko" leta 1898.

Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, faks: 12 61 335,

E- pošta - cebelarska.zveza.slo@siol.net

Izdajateljski svet: Lojze Peterle, dipl. inž. arh. Marjan Debelak, prof. Janez Mihelič, dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar in dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, dr. Jurij Senegačnik, doc. dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko-Rogelj, dipl. inž. arh. Marjan Debelak, dr. Aleš Gregorc in dr. Janko Božič.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič, lektorica: prof. Nuša Radinja.

Letna naročnina za leto 1999 za nečlane je 6.600,00 SIT. Posamezna številka stane 550,00 SIT. Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 5.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 50 SIT.

Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 100.000 SIT, v sredini 60.000 SIT, pol strani 30.000 SIT, četrt strani 14.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10%, za 6- do 10-kratno objavo 20%, za celoletno objavo 30%. Splošni oglasi po 50 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka žiro računa pri APP v Ljubljani je: 50100-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za kulturo Republike Slovenije (23/39-92) sodi Slovenski čebelar med proizvode informativnega značaja (13. točka tarifne številke 3), za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek.

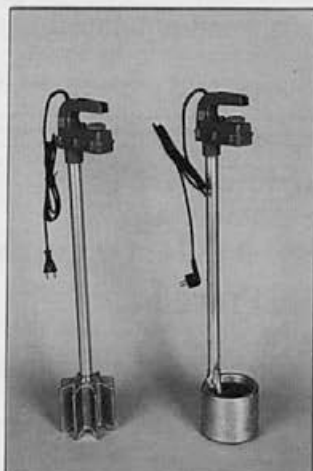
IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Za lažje topljenje medu vam nudimo

ELEKTRIČNE GRELCE MEDU

- možnost nastavitve temperature od 0 – 100 °C
- s pravilno nastavitvijo temperature se ognete pregrevanju medu
- zaradi velike površine grelnega telesa se med hitro topi
- moč električnega grelca: 2000 W
- garancija 1 leto

Električni grelec za med ima pridobljen slovenski atest.

Nov delovni čas:

Vsak dan od 8.00 do 12.00 ure
in od 15.00 do 18.00 ure
ob sobotah od 9.00 do 12.00

LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o.
Zupanova 1, 4208 Šenčur, tel. (064) 411 663, faks: (064) 411 499
e-mail: logar-trade@siol.net

RAKOVEC
GUNCELJSKA 28/a
1210 LJUBLJANA ŠENTVID

Telefon – fax: (061) 152 46 77

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

IZDELUJEMO:

- točila za med z ročnim ali električnim pogonom iz aluminija ali nerjaveče pločevine
- kadirnike
- lovilce rojev AŽ, LR, smukalce cvetnega prahu 330/280, matičnice
- cedila za med – enojna in dvojna
- posode za med 30, 50, 80 l
- posode in stojala za odkrivanje satja
- čebelarški pribor (vilice, univerzalne klešče, klešče za satnike, matične klešče)
- oprema za panje (razstojšča AŽ 5 do 15 – nosilci matičnih rešetk, matične rešetke – matične rešetke haneman – LR sponke – zapahi – žica za žičenje satnikov

NOVO! SMUKALCI ZA CVETNI PRAH

Cene so konkurenčne

se priporočamo!